

Äkkigalleria – riskejä on otettava!

Itseorganisoidun galleriatilan syntymä, toiminta ja dynamiikka

Elina Ojaniemi

Taidekasvatuksen proseminarityö

Taiteen ja kulttuurin tutkimuksen laitos

Jyväskylän yliopisto

7.5.2015

Sisälllys

1 JOHDANTO	2
2 TAITEILIJALÄHTÖINEN JA ITSEORGANISOITUNUT TOIMIJUUS.....	4
2.1 1960- ja 70-lukujen taiteilijakollektiivit	5
2.2 Nykyajan itseorganisoitunut toimijuus	7
3 ÄKKIGALLERIAN TAUSTAT.....	8
3.1 Galleristien esittely.....	8
3.1.1 Anna Ruth	8
3.1.2 Juho Jäppinen	10
3.2 Kohti ensimmäistä Äkkigalleriaa.....	11
4 ÄKKIGALLERIAN TOIMINTA.....	13
4.1 Taiteilijoiden valinta.....	14
4.2 Äkkigallerian teemanäyttelyt.....	15
4.2.1 Näyttelyjen teemat.....	16
4.2.2 Näyttelyjen toteutus.....	20
4.3. Äkkigallerian residenssitoiminta	22
4.3.1 Äkkiresidenssi	22
4.3.2 Katustipendi	24
4.3.3 Kirkkopuisto Photo Annual.....	26
4.4 Eyesore-palkinto	27
5 ÄKKIGALLERIAN DYNAMIIKKA	28
5.1 Aika.....	28
5.2 Paikka.....	29
5.3 Riskinotto	31
5.4 Vapaus.....	33
6 PÄÄTÄNTÖ.....	34
LÄHTEET	36
LIITE 1: KAIKKI ÄKKIGALLERIAT	39
LIITE 2: ÄKKIGALLERIAN RAHOITUS JA PALKINNOT	45

1 JOHDANTO

Tässä tutkielmassa kartoitan pääasiassa Jyväskylän keskustan alueella vaeltavan Äkkigallerian itseorganisoitunutta ja monimuotoista toimintaa. Äkkigalleria on tyhjillään oleviin liikehuoneistoihin spontaanisti ilmestyvä näyttelytila. Keskimäärin neljä päivää kestävä näyttelyt aktivoivat kaupunkitilan lisäksi paikallista taiteen kenttää esittelemällä kotimaista ja kansainvälistä nykytaidetta. Tyhjiä liiketilöiden ohella galleria hyödyntää julkista kaupunkitilaa muun muassa katutaidetta sisältävien Äkkigallerioiden yhteydessä.¹ Voittoa tavoittelemattoman toiminnan keskiössä on kaupunkitilan lisäksi taiteilija, jota haastetaan, tuetaan ja tuodaan yhteen muiden taiteilijoiden kanssa².

Äkkigallerian toiminta sai alkunsa vuonna 2009, kun näyttelyjen kuratoinnista ja gallerian toiminnan johtamisesta vastaava kuvataiteilija Anna Ruth, sekä näyttelysihteerinä ja avustavana johtajana toimiva valokuvaaja ja graafinen suunnittelija Juho Jäppinen järjestivät ensimmäisen Äkkigallerian³. Tämän opinnäytetyön valmistuessa, toukokuussa 2015, pariskunta on järjestänyt gallerian yhteensä 33 kertaa⁴.

Tutkielmani tarkoitus on luoda yleiskuva Äkkigallerian toiminnasta ja sijoittaa se löyhästi osaksi laajempaa historiallista jatkumoa. Toisessa luvussa käsittelen nykyajan itseorganisoitumisen muotoja, ja niiden juuria 1960- ja 70-luvuilla yleistyneissä taiteilijavetoisissa kollektiiveissa. Vahvimman sijan tutkielmassani saa gallerian toiminta itsessään: kerron sen syntymästä ja esittelen gallerian erilaiset toimintamuodot esimerkkejä ja kuvia hyödyntäen. Lopuksi pohdin neljän gallerian toiminnan kannalta keskeisen elementin kautta sitä dynamiikkaa, joka tekee Äkkigalleriasta omaleimaisen ja itsensä näköisen taidegallerian. Tavoitteena on tutkimuskohteen mahdollisimman syvä ja monipuolinen ymmärtäminen.

Tutkimusaineistona toimii Ruthille ja Jäppiselle tekemäni teemahaastattelu⁵, joka on toteutettu parihaastatteluna. Haastattelun tavoitteena oli kerätä tietoa gallerian moniulotteisesta toiminnasta sekä hahmotella sen oleellisin ydintä ja dynamiikkaa. Äkkigalleriasta ei ole olemassa aiempaa tutkimusta, joten itse tuottamani

¹ <http://www.akkigalleria.fi>.

² Haastattelu, 2014.

³ Ibid.

⁴ <http://akkigalleria.blogspot.fi>.

⁵ Keväällä 2014.

aineisto on keskeisessä osassa. Lisäksi hyödynnän Äkkigallerian kotisivustoja, jotka kokoavat toiminnan historiaa ja sisältöä kattavasti. Sivustot edustavat gallerian tiedotusväylää ja julkisivua, minkä vuoksi ne toimivat syvempää tietoa tarjoavan teemahaastattelun tukena. Minulla on käytössäni myös Äkkigallerian esite, joka selventää kotisivustoja huolellisemmin kahden ensimmäisen toimintavuoden sisältöä. Äkkigallerian ensimmäisenä tutkijana näen toiminnan kartoituksen lisäksi galleristien motiivien, tavoitteiden ja työskentelyn esittelyn tärkeänä perustana jatkotutkimukselle. Tästä syystä käyttämäni tutkimusaineisto ja samalla koko tutkielma keskittyy galleristien näkökulmaan.

Itseorganisoitunut toimijuus on tänä päivänä kasvavan mielenkiinnon kohteena⁶. Tämä näkyy paitsi taiteen kentällä, myös lisääntyneessä kansalaisaktiivisuudessa, joka on saavuttanut tärkeän roolin vaikuttamisen muotona samalla kun luottamus perinteisiin ja poliittisiin instituutioihin on heikentynyt⁷. Ihmisten halu ja kyky muokata globaalin markkinatalouden valtaamaa kaupunkitilaa on alkanut todentua esimerkiksi pop up -tapahtumien muodossa⁸. Nämä tapahtumat käsittävät myös maailmalla yleistyneet pop up -galleriat, joita Ruthin ja Jäppisen mukaan järjestävät yksittäiset taiteilijat tai taiteilijaryhmät pyrkimyksensä yleensä omien töiden esille saaminen ja myyminen. Näistä usein kertaluontoisista gallerioista poiketen Ruth ja Jäppinen eivät esittele näyttelyissä omia töitään⁹, eivätkä he ensisijaisesti pyri myymään esillä olevia teoksia. Tämän lisäksi Äkkigalleria edustaa pop up -gallerioille vierasta toiminnan jatkuvuutta sekä korkeatasoista laatua, joka ei kärsi tapahtuman hetkellisestä luonteesta.¹⁰

Ajankohtaisuudestaan huolimatta itseorganisoitumisesta taiteen kontekstissa on kirjoitettu toistaiseksi vasta vähän. Hyödynnän tutkielmassani lähdekirjallisuutena pääasiassa kahta antologiaa. Gabriele Dettererin ja Maurizio Nannuccin toimittama teos *Artist-Run Spaces* tarjoaa taustatietoa taiteilijoiden kollektiivisten organisaatioiden toiminnasta 1960- ja 70-luvuilla. Toinen antologioista on Stine Herbertin ja Anne Szefer Karlсенin toimittama *Self-Organised*, joka keskittyy tämän päivän itseorganisoituneeseen toimijuuteen. Vaikka molemmat teokset ovat tuoreita, ovat ne myös ensimmäisiä aihettaan laajasti käsittelevistä tutkimuksista. Lähdekirjallisuuden rajallisuudesta huolimatta halusin säilyttää valitsemani näkökulman, sillä

⁶ Herbert, 2013, 11; Borgen, 2013, 38.

⁷ Jauhiainen, 2002; 127, 137–138.

⁸ Esim. Ravintolapäivä, Siivouspäivä, kaupunginosatapahtumat jne.

⁹ Poikkeuksena *Ydinvoima*-näyttely, jossa oli esillä Jäppisen työ.

¹⁰ Haastattelu, 2014; Äkkigallerian esite, n.d.

itseorganisoitunut toimijuus on tutkimuskohteen keskeinen piirre, ja jopa ehto toiminnan toteutumiselle.

Taidehistorioitsija ja kuraattori Maibritt Borgenin mukaan itseorganisoitumista tarkastellaan usein globaalina ilmiönä, vaikka sitä olisi olosuhteiden vaihtelevuuden vuoksi hedelmällistä lähestyä myös paikallisella tasolla¹¹. Äkkigalleristit ajattelevat Borgenin kanssa samansuuntaisesti; Ruth ja Jäppinen näkevät toimintansa muodostuneen vahvassa suhteessa Jyväskylään, eikä se sellaisenaan olisi mielekäs tapa toimia esimerkiksi Helsingissä¹². Lähestyn aiheittani tapaustutkimuksen näkökulmasta, sillä se huomioi tutkittavan kohteen paikkasidonaisuuden, ja tarjoaa samalla mahdollisuuden täydentää Borgenin mainitsemia aukkoja tutkimuskentällä.

Kiinnostuin Äkkigalleriasta tutkimuskohteena monestakin syystä. Suurin syy on gallerian vapauttava ja inspiroiva vaikutus, josta olen saanut nauttia näyttelyvieraina useita kertoja. Äkkigalleristit ovat tehneet suuren palveluksen Jyväskylän taidekentälle tuodessaan tänne Keski-Suomessa ennennäkemätöntä taidetta ja taiteilijoita. Minulle he ovat tehneet palveluksen luodessaan toisinaan liiankin tutuksi käyneeseen kotikaupunkiin uusia ulottuvuuksia ja henkireikiä.

2 TAITEILIJALÄHTÖINEN JA ITSEORGANISOITUNUT TOIMIJUUS

Nykyaikana kuvataiteen kentällä vaikuttava ja Äkkigalleriallekin ominainen itseorganisoitunut toimijuus juontaa juurensa 1960- ja 70-luvuilta, jolloin lukuisien taiteilijakollektiivien¹³ perustamat toiminnalleen tarkoitetut tilat¹⁴ yleistyivät Pohjois-Amerikassa ja Euroopassa¹⁵. Taiteilijaryhmien järjestäytyminen taideinstituution ulkopuolella ei ollut uusi asia: jo vuonna 1863 taiteilijat kokosivat Pariisin salongin juryn hylkäämistä teoksista reputettujen salongin¹⁶. Myöhemmin Pariisissa alettiin järjestämään myös riippumattomien taiteilijoiden¹⁷ näyttelyjä. Tällainen

¹¹ Borgen, 2013, 38.

¹² Suullinen tiedonanto, 2015.

¹³ Esim. Art Metropole (Vancouver), Artpool (Budapest), Ecart (Geneve) ja Zona (Firenze).

¹⁴ Engl. artist-run spaces.

¹⁵ Detterer, 2012, 11–12.

¹⁶ Salon des Refusés.

¹⁷ Salon des Indépendants.

toiminta 1800-luvun jälkipuoliskolla edustaa ensimmäistä vaihetta virallisen taidemaailman käyttämän vallan vastustamisessa.¹⁸

2.1 1960- ja 70-lukujen taiteilijakollektiivit

Länsimainen taidemaailma oli 1960-luvulla murroksessa, sillä modernismin anti oli ammennettu tyhjiin, ja radikaaleimmistakin suuntauksista oli tullut korkeakulttuuria¹⁹. Samaan aikaan vuosikymmenellä yleisesti vallinnut vallankumouksen henki lietsoi voimakkaasti taiteen kenttää. Tämä ilmeni muun muassa uusien taideliikkeiden ja -suuntausten²⁰ rajoja rikkovissa muodoissa.²¹ Taide tuotiin lähelle ihmisiä, ja sitä esiteltiin instituutioiden sijasta vaihtoehtoisissa taidetiloissa, esimerkiksi tyhjiissä tehtaissa tai kaupunkien kaduilla²².

1900-luvun alun radikaalin avantgarden ajatus taiteen merkityksellisestä roolista ihmisten jokapäiväisessä elämässä eli yhä monien studioihinsa eristäytyneiden taiteilijoiden ajatuksissa²³. Vuosisadan alun avantgarden ja 60- ja 70-luvun taiteilijakollektiivien välillä vallitsi yhteys: Kollektiivit pyrkivät avantgardistien tavoin vahvistamaan kokeilevia työskentelytapoja ja vaihtoehtoisia yhteistyömuotoja. Yhteistä oli myös taideinstituution, taiteen kaupallistumisen ja perinteisen taiteen kaanonin vastustaminen.²⁴

Detterer kuvailee taiteilijaryhmien kollektiivisesti johtamia taidetiloja uudenaikaisiksi ulkomaailmalle avoimiksi studioiksi. Ne tarjosivat moniperspektiivisiä toiminnan kenttiä ja resursseja, jotka vapauttivat taiteilijat eristyksestä. Kommunikaation merkitys kollektiivien avantgardistisissa taideohjelmassa olikin merkittävässä asemassa: Eri yhteisöjen välillä käytiin kansainvälistä taidevaihtoa ja aktiivista keskustelua, minkä johdosta verkostot muodostuivat laajoiksi ja vahvoiksi. Myös kollektiiviset julkaisut yleistyivät. Verkostojen ansioista taiteilijat vapautuivat suljettujen studioidensa lisäksi paikallisista siteistä, ja instituutioiden sijasta tunnustusta haettiin vertaisilta ympäri maailman.²⁵

¹⁸ Honour & Fleming, 1997, 707.

¹⁹ Sederholm, 2000, 28.

²⁰ Esim. fluxus, käsitetaide, kehotaide, mediataide ja performanssitaide.

²¹ Detterer, 2012, 11.

²² Sederholm, 2000, 28.

²³ Sederholm, 2000, 41.

²⁴ Detterer, 2012, 13–14.

²⁵ Detterer, 2012, 13–19.

Autonomian, demokratian ja solidaarisuuden merkitys oli taiteilijoille suuri, mikä osaltaan antoi pontta järjestelmien ja taiteen kaupallistumisen vastustamiselle. Taiteilijat vaativat itsemääräämisoikeutta ja kontrollia omaa työskentelyään koskien. He toimivat usein omarahoitteisesti, tai mahdollisesta ulkopuolisesta rahoituksesta huolimatta, itsenäiset näyttelyohjelmansa säilyttäen. Kollektiivien toimintaa johdettiin mahdollisimman matalan hierarkian puitteissa, ja ryhmät ottivat sosiaalisista suhteista aktiivisesti vastuuta. Ajatukset elitistisestä taiteesta ja korkeakulttuurin erityisestä asemasta torjuttiin. Pyrkimyksenä olikin vahvistaa taide maailman demokratiaa ja tuotannon oikeudenmukaisuutta sekä saattaa taide suuren yleisön ulottuville.²⁶

1960-luvulla alkanut taiteilijavetoisten tilojen perustaminen saavutti kulta-aikansa 1970-luvulla. Yleinen ilmapiiri oli muuttunut turvattomaksi talouskriisin ja laman vuoksi.²⁷ Samaan aikaan taiteilijoiden lukumäärä ja taiteen tuotanto kasvoivat johtaen ylitarjontaan ja taiteen tukijärjestelmien kyvyttömyyteen vastata tuen tarpeeseen. Taiteilijat toimivat tietoisina näistä ehdoista ja ottivat vastuun omasta kohtalostaan.²⁸ He pyrkivät vahvistamaan yhteisöjään ja ennakoimaan muutoksia poimimalla signaaleja ja rohkaisemalla taiteilijoita jatkamaan kokeilevia taidekäytäntöjä²⁹.

Vaikka näillä progressiivisilla kollektiiveilla oli aina yksilöllisiä pyrkimyksiä ja organisoitumisen malleja, yksi tavoite oli kaikille yhteinen: vapaa yhteyksien luominen ja vaihto avantgardetaiteilijoiden keskuudessa. Yhteisenä päämääränä oli kokeilevien taidemuotojen konseptien esteettisen aseman tunnustaminen ja käytäntöjen vahvistaminen. Useat taiteilijavetoiset tilat pyrkivät myös aktiivisesti arkistomaan aikansa avantgarde-taiteen toimintaa ja tuotoksia.³⁰ Arkistoista kehittyi ainutlaatuisia tietopankkeja taiteesta, joka oli vaarassa jäädä unohduksiin hetkellisen ja epäkaupallisen luonteensa, poliittisesti epäsuositun sisältönsä tai instituutioiden välinpitämättömyyden vuoksi³¹.

Avantgarden hengen mukainen nykyhetken vaaliminen ja vallitsevan perinteen vastustaminen johti mielenkiintoiseen tilanteeseen, kun historiallisten arkistojen säilyttäminen tuli yhä tärkeämmäksi osaksi taiteilijavetoisten tilojen toimintaa.

²⁶ Detterer, 2012, 11–14, 27–28.

²⁷ Detterer, 2012, 23.

²⁸ Carl Loeffler (1977) Dettererin mukaan, 2012, 23.

²⁹ Detterer, 2012, 23–25.

³⁰ Detterer, 2012, 12, 28, 35.

³¹ Ks. Sant & Wilson, 2012, 132–153.

Arkistojen luovuttaminen julkisille instituutioille on ollut vaikeaa, mutta valtavan tallennustyön vuoksi näin on alettu tehdä.³² Pitkäikäisimmät taiteilijavetoiset kollektiivit kuten Art Metropole, Printed Matter ja Western Front ovat toimineet jo neljänkymmenen vuoden ajan. Monet toimijoista ovat selviytyneet muuttamalla hallinnollista rakennetta ja statusta taiteilijakollektiiveista yrityksiksi ja virallisiksi järjestöiksi, sillä sulautuminen yhteiskunnan virallisiin rakenteisiin tarjosi helpo-
tusta apurahojen ja sponsoreiden tuen saamiseen.³³

2.2 Nykyajan itseorganisoitunut toimijuus

Nykyajan itseorganisoitunut toimijuus taiteen kentällä heijastelee 1960- ja 70-lukujen kollektiivien taide- ja kulttuuriaktivismia. Sukupolvien vaihtuessa ja yhteiskunnan murroksissa taidekollektiivien toimintamallit ovat saaneet lukuisia uusia ja moniulotteisia muotoja. Borgenin mukaan käytänteiden ja motivaatioiden kirjo on tänä päivänä laaja toimintaympäristöjen vaihdellessa näyttelykollektiiveista ja yhteiskunnallisesta aktivismista internetyhteisöihin³⁴. Kuten Szefer Karl-
sen pohtii, yksi nykyajan itseorganisoitunutta toimijuutta luonnehtiva huomion arvoinen ilmiö on toimijoiden astuminen ulokopuolisen asemasta ja yhteiskun-
nan marginaalista. Vaikka 60- ja 70-lukujen kollektiiveille ominainen vastak-
kainasettelu on paikoitellen yhä ajankohtaisia, on ilmiöstä kokonaisuutena tullut paljon monimutkaisempi, ja sen kriittinen uudelleenarviointi on ajankohtaista.³⁵

Borgenin mukaan itseorganisoituminen tuli terminä osaksi taidediskurssia 2000-luvun alussa. Termi kuvastaa kollektiivisia käytäntöjä kuitenkin jo 1990-luvun alusta lähtien, jolloin muun muassa internetin yleistymisen myötä yhä kansainväli-
sempi nuorten taiteilijoiden joukko alkoi erottautua vanhemmasta sukupolvesta. Itseorganisoitunut toiminta kehittyi ja vakiintui osana sirpaloitunutta yhteiskun-
taa, ja siksi se on luonteeltaan ennen kaikkea moninaista sekä jatkuvassa muutok-
sessa pysyvää. Kyky liikkua nopeasti ja vaivattomasti alustalta toiselle on Borgenin mukaan itseorganisoituneelle toimijalle ominainen piirre ja samalla ainoa keino välttää vanhempien sukupolvien kohtalo sulautua taidemaailman dominoiviin rakenteisiin. Itseorganisoitunutta työskentelymallia pidettiin 2000-luvun lähesty-

³² Detterer, 2012, 37.

³³ Detterer, 2012, 42–43.

³⁴ Borgen, 2013, 38, 43.

³⁵ Szefer Karlsen, 2013, 11–12.

essä potentiaalisena vastineena kapitalismin lisäksi myös globalisaatiolle, joka oli lisääntyvän kritiikin kohteena.³⁶

Sveitsiläinen kuraattori ja taiteen tutkija Barnaby Drabble avaa moniulotteista itseorganisoidumisen käsitettä pelkistämisen avulla. Hänen mukaan itseorganisoiduminen taiteen kentällä tarkoittaa itse määriteltyä organisoimista sen sijaan, että määrittely tapahtuisi jonkun muun toimesta. Itseorganisoiduminen voi koskea myös ryhmää, jolloin organisaatio on luotu osallistujien omien ehtojen puitteissa. Itseorganisoiduneen ryhmän vastakohtana voidaan nähdä jonkun ulkopuolisen luoma organisaatio, jonka puitteissa ryhmä voi työskennellä. Itseorganisoidumisen luonne riippuu Drabblen mukaan usein siitä, kuka on se organisoiva itse, eikä niinkään siitä, mitä organisoidaan.³⁷

Drabblen monimutkaisen ilmiön pelkistämistä hyödyntävä lähestymistapa paljastaa itsorganisoidumisen perusluonteen, mutta jättää huomiotta ne arvot, jotka ohjaavat toimintaa. Itseorganisoiduminen voidaankin käsittää nykyään myös Borgenin kuvailemana "ulkoisena muotona", jolloin pyrkimyksenä ei ole ideologian ja toiminnan yhdistäminen. Ulkoisen muodon omaksuneet toimijat pyrkivät pääasiassa luomaan verkostoja, soluja ja tiedonsiirtoa. Äkkigallerian tavoin osalla itseorganisoiduneista toimijoista on kuitenkin yhä tavoitteena toiminnan autonomia, kriittinen ajattelu sekä taiteilijan roolin vahvistamiseen yhteiskunnassa. Tällöin toiminnan menestys arvioidaan itsetietoisuuden, -kritiikin sekä kanssakäymisen tason kautta. Tutkijoiden ja taidealan ammattilaisten haasteena onkin Borgenin mukaan ymmärtää ilmiön sisältämä moninaisuus ja kriittisyyden uusi määrittely.³⁸

3 ÄKKIGALLERIAN TAUSTAT

3.1 Galleristien esittely

3.1.1 Anna Ruth

Anna Ruth syntyi vuonna 1975 Yhdysvalloissa, New Havenissa, Connecticutin osavaltiossa, mistä hän neljä vuotta myöhemmin muutti perheensä kanssa Kanadaan Vancouveriin. Ruthin lapsuudenperheessä harrastettiin aktiivisesti korkea-

³⁶ Borgen, 2013, 38–43.

³⁷ Drabble, 2013, 19, 21.

³⁸ Borgen, 2013, 45–47.

kulttuuria, ja perheellä oli paljon taiteilijaystäviä, joiden luona hän sai opiskella taidemaalausta. Steinerkoulun käynyt Ruth harrasti pitkäjänteisesti myös harpunoittoa. Tämän lisäksi hän oli saanut opin parturi-kampaajan ammattiin. Aikuisuuden kynnyksellä näistä kolmesta mielenkiinnon kohteesta kuvataide oli se, joka herätti Ruthissa suurinta uteliaisuutta ja vei hänet lopulta mukanaan.³⁹

Ruth aloitti taideopintonsa vuonna 1993 kotikaupungissaan Vancouverissa⁴⁰. Vuonna 1996 hän lähti vaihto-oppilaaksi Englantiin⁴¹, mistä päätyi sattumien kautta jatkamaan taideopintojaan Ranskaan Quimperiin⁴². Ruth valmistui taiteen maisteriksi École Supérieure des Beaux arts de Cornouaillesta vuonna 1998. Suomeen ja Jyväskylään hän saapui ensimmäisen kerran vuonna 2002 residenssitaiteilijaksi⁴³ silloiseen Galleria Harmoniaan.⁴⁴ Puolen vuoden residenssityöskentely oli Ruthin taiteen kannalta hyvää aikaa, ja hänellä oli taiteilijana mielestään enemmän tehtävää Suomessa kuin Ranskassa. Suomalainen taidekenttä tuntui avoimelta verrattuna ranskalaiseen taidekenttään, jossa perinteet olivat raskaat ja sisäpiiriin pääsy hankalaa. Residenssin päätyttyä Ruth palasi vielä hetkeksi Ranskaan, Lyoniin⁴⁵, missä hän teki post diploman 2003–2004.⁴⁶

Ruth on vuonna 2009 perustetun Äkkigallerian toiminnan johtaja ja vastaa ensisijaisesti näyttelyjen sisällöistä ja toteutuksesta. Galleriatoiminta muodostaa osan hänen työskentelystään aktiivisena kuvataiteilijana.⁴⁷ Ruthin kohdalla motivaatio toiminnan ylläpitämiseen syntyy ennen kaikkea halusta parantaa kuvataiteen ja taiteilijoiden asemaa Keski-Suomessa. Hän arvelee, että taiteilijalle voi olla haastavaa työskennellä Jyväskylän kaltaisessa paikassa, missä näyttelytoimintaa on melko vähän tarjolla. Ajatukset saattavat helposti alkaa pyörimään liiaksi oman työskentelyn ympärillä, mikä puolestaan väsyttää taiteilijan. Ruth pyrkii Äkkigallerian näyttelytoiminnan avulla "tönimään" taiteilijoiden ajatuksia uusille urille ja sekoittamaan heidän arkeaan jollain "räjähtävällä". Hän haluaa työskentelyllään elävöittää paikallista kuvataide-elämää.⁴⁸

³⁹ Haastattelu, 2014.

⁴⁰ Emily Carr Institute of Art and Design, Vancouver, Kanada. 1993–1996.

⁴¹ Winchester School of Art, Winchester, Englanti. 1996.

⁴² École Supérieure des Beaux arts de Cornouaille, Quimper, Ranska. 1996–1998.

⁴³ Pépinières européennes pour jeunes artistes -residenssi, Jyväskylä, Suomi. 2002.

⁴⁴ <http://www.annaruth.net/cv.html>.

⁴⁵ École Nationale des Beaux Arts de Lyon, Lyon, Ranska. 2003–2004.

⁴⁶ Haastattelu, 2014.

⁴⁷ Suullinen tiedonanto, 2015.

⁴⁸ Haastattelu, 2014.

3.1.2 Juho Jäppinen

Juho Jäppinen syntyi vuonna 1976 Jyväskylässä.⁴⁹ Hänen molemmat vanhempansa ovat työskennelleet aktiivisesti taiteen parissa. Juho Jäppisen isä Jussi Jäppinen tunnetaan muun muassa graafisena suunnittelijana, valokuvaajana ja laajan tuotannon tehneenä kirjailijana.⁵⁰ Äiti Arja Jäppinen on puolestaan kuvanveistäjä ja nukketaitelija⁵¹.

Jäppisen suhde taiteeseen on maanläheinen ja tekemisen kautta muodostunut. Hänen taustansa on populaarikulttuurissa, ja vaikutteita on tullut muun muassa nuoruuden taiteilijaystävien kautta. Jäppinen on opiskellut autonasantajan⁵² ja media-alan⁵³ tutkinnot Jyväskylässä. Hän on työskennellyt vuodesta 1997 lähtien valokuvaajana ja graafisena suunnittelijana perheyrittys Jussi Jäppinen Ky:ssä. Valokuvaajana hän on suuntautunut myös taidevalokuvaan. Jäppinen on toiminut Luovan valokuvauksen keskuksen hallituksessa vuodesta 2012 lähtien ja on sitä kautta järjestämässä alan toimintaa Jyväskylässä.⁵⁴

Jäppinen ei ole kiinnostunut toimimaan kuvataiteilijana, eikä hän ole kertomansa mukaan "sementoitunut" yhteen taidemuotoon. Ensisijaisesti hän haluaa tehdä mielenkiintoisia asioita, ja kuvataiteen kenttä tarjoaa niitä ainakin tällä hetkellä. Lisäksi puolison kuvataiteilijuus on tuonut taidemuodon lähelle Jäppistä, joka on kiinnostunut myös teatterista, kirjallisuudesta, musiikista ja erityisesti liikunnasta. Keskeisenä mielenkiinnon kohteena Jäppisellä on myös kaupunkitila, johon hän haluaa päästä vaikuttamaan muun muassa Äkkigallerian kautta. Jäppinen toimii galleriassa näyttelysihteerinä, ja hänen tehtäviinsä kuuluvat lukuisat galleriatointaan liittyvät juoksevat asiat. Tällaisia ovat muun muassa suomenkielentaitoa edellyttävät yhteydenotot ja tiedottaminen, näyttelyn rakentamiseen liittyvät tehtävät sekä tapahtumien dokumentointi valokuvaamalla.⁵⁵

⁴⁹ Haastattelu, 2014.

⁵⁰ <http://jjky.weebly.com>.

⁵¹ <http://www.arjajappinen.com/cv.htm>.

⁵² Viitaniemen ammattioppilaitos.

⁵³ Jyväskylän aikuisopisto.

⁵⁴ Sähköpostikeskustelu, 2015a.

⁵⁵ Haastattelu, 2014.

3.2 Kohti ensimmäistä Äkkigalleriaa

Äkkigallerian syntymää edelsivät monet tapahtumat pitkältä aikaväliltä. Yksi merkittävä Äkkigalleriaa ennakoanut tapahtuma oli ensimmäinen Ruthin ja Jäppisen yhteistyön pohjalta syntynyt taidenäyttely Paraisilla, Stentorpin lammastilalla. Tilan omistaja pyysi Ruthia järjestämään näyttelyn, jonka aihe käsittelee lammasta: syntyi *Lampaan luonto – sous la peau du loup*⁵⁶. Esillä oli lammasaihetta tai lammasta materiaalinaan käsitteleviä taiteilijoita Venäjältä, Englannista, Kanadasta ja Suomesta. *Lampaan luonto* oli ensimmäinen Ruthin kuratoima näyttely. Se tarjosi hänelle mahdollisuuden käsitellä erilaisia aiheita luomatta itse varsinaisia taideteoksia. Jäppisen rooli Stentorpin näyttelyssä oli auttaa käytännön asioiden hoidossa.⁵⁷ *Lampaan luonto* voidaankin nähdä Äkkigallerian varhaisena esiasteena.

Muutettuaan pysyvästi Suomeen⁵⁸ Ruthin oli vaikea saada omia teoksiaan esille, sillä näyttelytiloja ei ollut helposti saatavilla⁵⁹. Museoiden ohella Jyväskylässä toimi ennen Äkkigallerian perustamista vuonna 2009 ympärivuotisesti neljä galleriaa⁶⁰, joiden näyttelyohjelmien puitteissa esillä oli vuoden aikana noin kahdenkymmenen paikallisen kuvataiteilijan teoksia⁶¹. Taiteen esittämisen ja esilläpito- paikkojen vähäisyyden lisäksi museoiden ja gallerioiden näyttelytilat olivat varattuja pitkälle tulevaisuuteen. Tästä syystä näyttelytilan hakemisen ja varsinaisen näyttelyn välillä saattoi mennä parhaassakin tapauksessa jopa vuosi.⁶² Tilanne on säilynyt vuoteen 2015 lähes samanlaisena.

Myös näyttelytilojen vuokratulot olivat Ruthille yllättävä haaste. Aiemmat kokemukset Kanadassa, Englannissa ja Ranskassa poikkesivat suomalaisten gallerioiden toimintamallista. Hän oli tottunut käytäntöön, jossa galleristit kutsuvat taiteilijoita järjestämään näyttelyjä galleriatiloihinsa ilmaiseksi. Suomessa taiteilijat lähestyvät gallerioita itse ja maksavat näyttelytilasta vuokraa.⁶³ Jopa Jyväskylän taiteilijaseuran omat näyttelytilat ovat seuran jäsenille maksullisia⁶⁴. Aloittelevalle

⁵⁶ V. 2003.

⁵⁷ Haastattelu, 2014.

⁵⁸ V. 2005, virallisesti v. 2006 joulukuussa.

⁵⁹ Haastattelu, 2014.

⁶⁰ Galleria Becker, Galleria Harmonia, Tuulikaappigalleria Patina ja Galleria Utu, joka lopetti joulukuussa 2009. Lähde: Äkkigallerian esite, n.d.

⁶¹ Äkkigallerian esite, n.d.

⁶² Haastattelu, 2014.

⁶³ Ibid.

⁶⁴ http://www.jkltaitelijaseura.net/galleria_haku.htm.

taiteilijalle vuokraan vaadittava raha voi olla este näyttelyn toteutumiselle⁶⁵.

Saadakseen taidetta esille matalammalla kynnyksellä Ruth ja Jäppinen aloittivat taipaleensa itseorganisoitumisen tiellä järjestäen vuonna 2005 ensimmäisen House Games -taidenäyttelyn kodissaan. He kutsuivat mukaan myös muita taiteilijoita Suomesta ja ulkomailta. Voittoa tavoittelematon tapahtuma tarjosi vaihtoehdoisen ja asutun näyttelytilan, jossa esiteltiin tuoretta ja paikkasidonnaista kuvataidetta talon ja kodin kontekstissa.⁶⁶ Sekä järjestäjien omat että muiden taiteilijoiden työt pääsivät esille ilmaiseksi keskellä kaupunkia. Samalla Ruth sai kaivatun yhteyden kuvataiteen kentälle.⁶⁷

"– – mä ajattelin, että mä haluan olla keskellä kaikki, mä haluan olla siellä missä tapahtuu. Ja miten paremmin tapa olla keskellä, ku luoda se itse."⁶⁸

House Games oli Ruthille ja Jäppiselle palkitsevuudestaan huolimatta melko kuormittava kokemus, sillä näyttelytilana toimi heidän oma kotinsa, jossa he myös asuivat koko näyttelyn ajan. Tästä syystä he päättivät, että House Games toteutetaan triennaalina eli joka kolmas vuosi järjestettävänä tapahtumana. Näyttelykonseptin muotoutumisen taustalla vaikutti eräs pieni ja progressiivinen pariisilaiseen kotiin järjestetty kuvataidenäyttely, joka oli tehnyt Ruthiin suuren vaikutuksen.⁶⁹ Hieman samankaltaisia, joskin aina omalla tyylillään toimivia, kotigallerioita on viime vuosina ilmaantunut Suomeenkin⁷⁰.

Toisen House Gamesin jälkeen Ruth alkoi vakavissaan pohtia taidegallerian perustamisen mahdollisuuksia. Yksi suuri toiminnan aloittamiseen kytkeytyvä tekijä oli sopivan tilan löytäminen. Galleriakonseptin hakiessa muotoaan Ruth ja Jäppinen kuuluivat ystävältään, että Kuokkalassa oli vapautumassa toimistotila, jolle etsittiin uusia vuokralaisia.⁷¹

"– – Juho oli heti että pakko nyt niin ku käyttää tätä. Mä oli et aaa, tää tila ei oo just sopiva tila, tää on niin hankala ja ruma ja kaukana ja... (naurua) Ei voi käyttää tää tila,

⁶⁵ Haastattelu, 2014.

⁶⁶ <http://housegamestriennial.weebly.com>.

⁶⁷ Haastattelu, 2014.

⁶⁸ Ibid.

⁶⁹ Ibid.

⁷⁰ Esim. Olohuonenäyttely Helsingissä.

⁷¹ Haastattelu, 2014.

emmä halua! Ja Juho oli, että no jos haluaa aloita, niin nyt on niin ku aloitettava, ku meil on tää tila, ja kuinka kauan me niin ku odota – –”⁷²

Lyhyen pohdiskelun jälkeen pariskunta tarttui toimeen, ja he saivat toimiston viikoksi käyttöönsä ilmaiseksi. Tilan maksuttomuus oli merkittävä taloudellinen huojennus, sillä heillä ei ollut tässä vaiheessa käytössään ulkopuolista rahoitusta galleriatoiminnan käynnistämiseen.⁷³ Ensimmäisen näyttelyn järjestelyihin oli aikaa noin viikko. Vauhdikkaassa liikkeellelähdössä syntyi nimi Äkkigalleria.⁷⁴

4 ÄKKIGALLERIAN TOIMINTA

Äkkigalleria toimii Ruthin ja Jäppisen kehittämien viiden erilaisen konseptin kautta. Näistä varhaisin ja toimintahistoriassa yleisin on Ruthin kuratoima teemanäyttely⁷⁵. Oman kokonaisuuden Äkkigallerian toiminnassa muodostavat taiteilijan näkökulmasta intensiteetiltään vaihtelevat taiteilijaresidenssit, joihin lukeutuvat Äkkiresidenssi⁷⁶, Katustipendi⁷⁷ sekä Kirkkopuisto Photo Annual⁷⁸. Kaikki kolme residenssimuotoa päättyvät mukana olevien taiteilijoiden tuottamaan näyttelyyn tai muuhun taiteelliseen interventioon Jyväskylän kaupunkitilassa. Toimintamuodoista uusin on Eyesore-palkinto⁷⁹, joka myönnetään Jyväskylän kaupunkitilaa heikentäville hankkeille. Tiedot kaikista Äkkigallerioista sekä niissä mukana olleista taiteilijoista ja oheisohjelmasta löytyvät liitteestä 1.

Esittelen tässä luvussa Äkkigallerian toimintaa näiden erilaisten konseptien kautta. Aloitan kertomalla taiteilijoiden valinnasta, sillä taiteilijat ovat Eyesore-palkintoa lukuun ottamatta tärkeässä roolissa kaikessa Äkkigallerian tuottamassa sisällössä.

⁷² Haastattelu, 2014.

⁷³ Ibid.

⁷⁴ Äkkigallerian esite, n.d.

⁷⁵ Äkkigalleriat 1–4, 6–9, 12, 14, 17, 20, 21, 23, 24, 26, 28, 30 ja 32. Tiedot kaikista gallerioista liitteessä 1.

⁷⁶ Äkkigalleriat 5, 11, 13, 15, 18 ja 25.

⁷⁷ Äkkigalleriat 10, 19, 27 ja 33

⁷⁸ Äkkigalleriat 16, 22 ja 29.

⁷⁹ Äkkigalleria 31.

4.1 Taiteilijoiden valinta

Korkeatasoisen näyttelyn yksi tärkeä tekijä on onnistunut taiteilijoiden valinta. Äkkigalleriassa esillä olevat taiteilijat on kutsuttu näyttelyyn tai residenssiin lähes aina henkilökohtaisesti, jolloin näyttelytila, sekä residenssitaiteilijoille majoitus ja työtilat, tarjotaan ilmaiseksi. Myös yleisiä taiteilijahakuja on kokeiltu, mutta ne eivät ole tuottaneet toivottua tulosta. Sen sijaan henkilökohtaiset kutsut ovat toimineet hyvin, ja lähes kaikki kutsutut taiteilijat ovat osallistuneet toimintaan. Jäppinen näkee positiivisen vasteen johtuvan muun muassa Äkkigallerian tunnettuuden lisääntymisestä taiteilijoiden keskuudessa:⁸⁰

"Ja Suomessa meijät jo sillä tavalla aika lailla tunnetaan jollaki tasolla, mitä me ollaan tekemässä. Tietysti pitää ollakki semmone, et ihmiset tietää, että me tehään mielenkiintoista projektia, ja meillä on omat syymme, minkä takia me tehään projektia, ni sit se tietysti voi viehättää taiteilijoita tai sillä tavalla, että ne ainaki innostuu lähtee mukaan."⁸¹

Äkkigallerioissa mukana olevat taiteilijat valikoituvat heidän työskentelytyylinsä ja aiemmin käsittelemiensä aiheiden perusteella. Toisinaan kutsu lähtee jonkun tietyn teoksen pohjalta, mutta useimmiten valinta tehdään taiteilijan yleiseen tyyliin ja historiaan perustuen. Taiteilijoiden energia ja palo tehdä taidetta ovat Ruthin mukaan aina avainasemassa:⁸²

"- [valintaan vaikuttaa] taiteilijan historia, et kuinka säännöllisesti he ovat työskentelyt, ja kuinka poltettu he ovat. Et kuinka paljon heillä on semmonen, niin ku vain tarvii tehtä työtä, ja tehtä koko ajan. Et ei oo mitää niin ku kysymys, että voi tehtä muuta. Ja näitä taiteilijoita on kiinnostavia taiteilijoita. Nuo on just, mitä pyrin löytää, koska ne onnistuu, mitä ne tehdä. Koska sielä on semmoinen, niin ku energia, ja se on enemmän energia, kuin se itse teos. Ja se on, mitä itse aina niin ku etsii niitä taiteilija, jolla on se energia, ja se aina tulee sitten läpi siitä teoksesta, mitä vaan ne tekee."⁸³

Sekä teemanäyttelyissä että residensseissä taiteilijoille annetaan vapaat kädet luoda ja valita näyttelyyn päätyvät teoksensa. Tällainen toimintamalli johtaa Ruthin ja Jäppisen mukaan väistämättä yllätyksiin, sillä galleristit eivät yleensä tiedä

⁸⁰ Haastattelu, 2014.

⁸¹ Ibid.

⁸² Ibid.

⁸³ Ibid.

etukäteen, millaisia teoksia näyttelyyn on tulossa. Heille on tärkeää voida luottaa taiteilijoiden korkeatasoiseen työskentelyyn, ja siksi taustatutkimus sopivien taiteilijoiden löytämiseksi tehdään huolellisesti.⁸⁴

Ruth pyrkii valinnoillaan poimimaan massasta esiin kiinnostavia ja nousevia taiteilijoita. Esillä on ollut myös monia suomalaisen taidekentän tunnettuja nimiä, kuten Teemu Mäki, Pirjetta Brander, Minna Suoniemi, Harri Pälviranta, Antti Laitinen sekä Maria Teeri ja Janne Nabb.⁸⁵ Kaupallisesti menestyneitä kuvataiteilijoita ei ole näyttelyissä useinkaan esillä, sillä Jäppisen mukaan näiden taiteilijoiden teosten vakuuttaminen kattaisi koko gallerian näyttelybudjetin. Esillä olevien taiteilijoiden on osallistuessaan hyväksyttävä se riski, että jos vakuuttamaton teos vaurioituu, sitä ei voida korvata taiteilijalle.⁸⁶

Ruthille on tärkeää, ettei Äkkigalleria ole eliitin tapahtuma. Hän pyrkii yhdistelemään kokemattomia ja kokeneita taiteilijoita. Reseptinä on "sekoittaa kaikki", jotta osallistujat voisivat oppia toisiltaan. Ruth uskoo, että kaikilla taiteilijoilla on jotain sanottavaa ja että nuorille tulee tarjota mahdollisuuksia kehittyä työskentelyssään.⁸⁷ Äkkigalleristien tarkoituksena onkin tukea esillä olevien taiteilijoiden työtä ja asettaa taiteilija etusijalle⁸⁸.

4.2 Äkkigallerian teemanäyttelyt

Äkkigallerian teemanäyttelyissä pyritään esittämään tuoretta kuvataidetta, jota ei ole aikaisemmin Jyväskylässä nähty. Muutaman päivän mittaiset näyttelyt esittelevät normaalisti ryhmän taiteilijoita, jotka ovat valmistaneet usein ainakin osan teoksistaan juuri Äkkigallerian näyttelyä varten heille annetun teeman innoittamina. Tähän mennessä Äkkigallerialla on ollut yhteensä 19 teemanäyttelyä.⁸⁹

Näyttelyjen teemanmuodostuksessa on nähtävissä erilaisia lähtökohtia, joiden kautta esittelen aihetta. Tällaisia lähtökohtia ovat ainakin paikkasidonaisuus, poliittiset ajankohtaisaiheet, ulkomailta tuodut näyttelyt ja niin sanottu maa-sarja, joka esittelee Suomessa harvoin esillä olevaa taidetta.

⁸⁴ Haastattelu, 2014.

⁸⁵ Ibid.

⁸⁶ Sähköpostikeskustelu, 2015b.

⁸⁷ Haastattelu, 2014.

⁸⁸ www.akkigalleria.fi.

⁸⁹ <http://akkigalleria.blogspot.fi>.

4.2.1 Näyttelyjen teemat

Kaksi ensimmäistä Äkkigallerian näyttelyä olivat House Gamesin tyyliin teemaltaan paikkasidonnaisia: niiden punainen lanka syntyi tilan aiemman käyttötarkoituksen pohjalta. Ensimmäisen näyttelyn kohdalla edellinen tilan vuokraaja oli mainostoimisto, joka innoitti käsittelemään aihetta *Sana – Word* (Kuva 1). Esillä oli neljä taiteilijaa, jotka olivat käsitelleet kirjaimia ja symbolisia merkkejä aiemmissa töissään. Sekä taiteilijoiden, yleisön että järjestäjien kokemukset debytoivasta galleriasta olivat positiivisia. Hyvän palautteen innostamina toimintaa ja konseptin kehittämistä päätettiin jatkaa. Vielä saman vuoden aikana Ruth ja Jäppinen järjestivät toisen Äkkigallerian, joka ilmestyi jo pitkään tyhjillään olleeseen entiseen akvaario- ja eläinkauppaan. *Ihmiseläin – missä ihminen ja luonto kohtaavat* esitteli aiemmin urallaan eläinaihetta käsitelleiden taiteilijoiden teoksia.⁹⁰

Kuva 1. Äkkigallerian ensimmäisen näyttelyn paikkasidonnaisten töiden ripustamista. Kuva: Juho Jäppinen.

Kolmas Äkkigalleria oli käänteentekevä, sillä sen myötä teemat ja esiteltävät teokset eivät ole enää valikoituneet ensisijaisesti galleriatilan aiemman käyttötarkoituksen perusteella. Paikkasidonnaisen lähtökohdan väistyttyä näyttelyt alkoivat saada runkonsa sellaisista aiheista, joita Ruthin mielestä olisi hedelmällistä käsitellä taiteen kautta. Sopivalta tuntuvan aiheen keksittyään Ruth etsii tätä aihetta käsitteleviä taiteilijoita, joiden näkökulmia yhdistelemällä voisi saada aikaiseksi mielenkiintoisen kokonaisuuden. Toisaalta teeman idea voi rakentua yksittäisen vaikuttavan teoksen tai taiteilijan varaan, jonka ympärille Ruth alkaa rakentamaan uusia kerroksia päätyen lopulta teemalliseen ryhmänäyttelyyn.⁹¹

⁹⁰ Äkkigallerian esite, n.d.

⁹¹ Haastattelu, 2014.

Kolmannen näyttelyn syntymä liittyi vahvasti Ruthin ja Jäppisen vuonna 2010 tekemään matkaan, joka kohdistui Ruthin toiseen kotikaupunkiin Vancouveriin. Tilanne matkakohteessa oli poikkeuksellinen, sillä lähestyvät talviolympialaiset sekoittivat paikallista elämää. Olympialaiset provosoivat aktiivista keskustelua suurtaapahtuman aiheuttamista haitoista kaupungin ihmisille ja ympäristölle. Myös paikallinen taiteilijayhteisö osallistui aktiivisesti keskusteluun erilaisten underground-projektien muodossa. Äkkigalleristit ottivat yhteyttä näihin olympialaisia kritisoi-neisiin taiteilijoihin, joiden töitä oli kisojen aikana esillä paikallisissa gallerioissa ja kaduilla. Kahdeksan taiteilijan teoksista koottiin uusmediataiteeseen painottuva näyttely.⁹² Paikkasidonaisuus Äkkigallerian näyttelyn lähtökohtana teki täyskäännöksen, kun vahvasti olympialaisten tapahtumaympäristöön ja -aikaan sidottu kokonaisuus irrotettiin kontekstista ja tuotiin Jyväskylään. Siirtyes-sään näyttelyn sisältö muuttui, mutta se tarjosi silti tehokkaan väylän käsitellä sosiaalisia kysymyksiä koskien turvallisuutta, rahaa ja onnellisuutta⁹³.

Olympialaisten aloittama poliittisten näyttelyjen sarja sai jatkoa keväällä 2010, kun Äkkigalleria käänsi huomionsa kotimaisiin yhteiskunnallisiin aiheisiin. Neljäs galleria haastoi suomalaistaiteilijat mukaan keskusteluun, joka koski kahden ydinvoimalan lisärakentamista Suomeen. Yläkaupungin Yön⁹⁴ festivaalialueelle järjestetty näyttely nimeltä *Ydinvoima* syntyi kolmessa viikossa.⁹⁵ Saman vuoden marraskuussa adventin lähestyessä käsiteltäväksi aiheeksi otettiin ruoka. *I'm Hungry for Art* esitteli ruoasta valmistettuja ja ruoan kuluttamista ja ravitsemusta käsitteleviä teoksia⁹⁶. Äkkigallerioille ominaiseen tapaan näyttelyssä oli mukana myös esittävää taidetta⁹⁷: Christelle Masin runoperformanssin sekä Malwiina ja Elsa Heikkilän tanssiesityksen lisäksi ohjelmaan kuului Nastja Rönkön performanssi *Boys* (kuva 2)⁹⁸.

⁹² Äkkigallerian esite, n.d.

⁹³ <http://akkigalleria.blogspot.fi/2010/04/akkigalleria-3-presented-selection-of.html>.

⁹⁴ Jyväskyläläinen kaupunkikulttuuritapahtuma.

⁹⁵ Äkkigallerian esite, n.d.

⁹⁶ <http://www.akkigalleria.fi/aumkkigalleria-6.html>

⁹⁷ Ks. liitteestä 1 näyttelykohtaiset ohjelmasisällöt.

⁹⁸ Äkkigallerian esite, n.d.

Kuva 2. Nastja Rönkön performanssi *Boys* näyttelyssä *I'm Hungry for Art*. Kuva: Juho Jäppinen.

Seuraavana keväänä suomalainen taidekeskustelu tarjosi kipinän uudelle poliittiselle aiheelle: *Suomalaista uuskansallisromantiikkaa* syntyi Perussuomalaisten vaalipuheeseen kuuluneen "postmodernin tekotaiteen" kritiikin inspiroimana. Tämä Äkkigallerian yhdeksäs näyttely pyrki selvittämään, millainen on 2000-luvun suomalainen ja miten kuvataiteilijat tuovat oman mielikuvansa Suomesta ja suomalaisuudesta esiin teoksissaan. Jälleen Yläkaupungin Yön yhteydessä järjestetty näyttely rikkoi kaikkien aikojen kävijäennätykset: näyttelyssä vieraili neljän päivän aikana yhteensä 1045 vierasta.⁹⁹ Äkkigalleria pyrkiikin huomioimaan muiden tapahtumien tuoman synergiaedun aktivoitumalla niiden kanssa samanaikaisesti¹⁰⁰.

Teemaltaan poliittisena ja aina ajankohtaisena voidaan nähdä myös nais- ja mies-sukupuolta käsittelevä näyttelypari *Tulessa* ja *Minä mies*. Näyttelyt järjestettiin peräkkäisinä teemanäyttelyinä. Näistä ensimmäinen esitteli seitsemän voimakasta ja itsetietoista naistaiteilijaa, jotka ovat työskentelyssään " – – tuoneet itsensä tekemisen keskiöön sekä tarkkailijana että tarkkailtavana, sekä tekijänä että teon kohteena." Äkkigallerian blogissa näyttelyn taiteilijavalintaa perustellaan naiseuden tarkkanäköisellä kokemis- ja kuvaamistavalla sekä ennen kaikkea sillä, että näiden naisten "luomistavat ovat tulessa". Teokset tarjosivat Äkkigallerian näyttelyille tyypillisesti runsaan kattauksen eri tekniikoilla toteutettua taidetta. Esillä oli

⁹⁹ Äkkigallerian esite, n.d. Normaali kävijämäärä näyttelyissä on 100–200 riippuen näyttelyn aiheesta ja sijainnista.

¹⁰⁰ Suullinen tiedonanto, 2015.

tällä kertaa tekstiliä, maalausta, veistoksia, animaatiota, performanssia sekä videotaidetta (kuva 4). Ohjelmistoon kuului myös kirjailija Tero Hannulan näytellyyn suunnittelema runoperformanssi *Anarkismi on nainen* (Kuva 3).¹⁰¹

Kuva 3. Tero Hannula esittää *Tulessa*-näyttelyä varten yksinoikeudella valmistamaansa runoperformanssia *Anarkismi on nainen*. Kerroksellisuutta performanssiin antaa Birjetta Braderin videoteos *Kiirastuli*. Kuva: Juho Jäppinen.

Taidenäyttelyjen ja taiteilijoiden tuominen ulkomailta Jyväskylään muodostaa merkittävän osan Äkkigallerian näyttelytoiminnasta. Vancouverilaistaiteilijoiden *Terveisiä olympialaisista* -näyttelyn lisäksi teemanäyttelyistä kahdeksan¹⁰² on esitellyt pääasiassa ulkomaista taidetta¹⁰³. Esimerkiksi kuolemaa käsittelevä Äkkigalleria 17, *Maassa Taivaassa*, kokosi näyttelyn teokset kymmeneltä eri taiteilijalta, jotka olivat lähtöisin yhdeksästä eri maasta. Näiden teosten lisäksi esillä oli neljä videoteosta taiwanilaisen Yeh Chia-Mingin kuratoimasta *The Dying Eyes* -projektista, joka tarkastelee pääasiassa aasialaisten ja eurooppalaisten taiteilijoiden yksilöllisiä tulkintoja kuolemasta.¹⁰⁴ Näyttely järjestettiin osana Jyväskylässä vuonna 2012 pyhäinpäivän aikaan toteutettua *Maassa Taivaassa* -tapahtumaa¹⁰⁵.

Osa Äkkigallerian näyttelyistä on keskittynyt esittelemään taidetta, jota on harvoin nähtävillä Suomessa tai edes Euroopassa. Tämä Ruthin ja Jäppisen epävirallisesti maa-sarjaksi kutsuma kokonaisuus on tuonut Jyväskylään nuorten nepalilaisten valokuvia, swazimaalaista nykytaidetta, pohjoisamerikkalaista poliittista grafiik-

¹⁰¹ <http://akkigalleria.blogspot.fi/2011/11/akkigalleria-12-tulessa.html>.

¹⁰² Äkkigalleriat 17, 20, 21, 23, 24, 26, 30 ja 32.

¹⁰³ <http://akkigalleria.blogspot.fi>.

¹⁰⁴ <http://akkigalleria.blogspot.fi/2012/10/akkigalleria-17-in-earth-in-sky.html>.

¹⁰⁵ Ks. http://www.jyvaskylaseura.fi/12-Maassa_Taivaassa_2012.htm.

kaa sekä viimeisimpänä egyptiläistä nykytaidetta.¹⁰⁶ Maa-sarjaan voitaneen lukea myös Jyväskylän sijasta poikkeuksellisesti Vancouverissa järjestetty Äkkigalleria 28, *Materialized out of Finland*, joka esitteli kahdeksan suomalaisen taiteilijan töitä.¹⁰⁷

4.2.2 Näyttelyjen toteutus

Näyttelyjen valmistelussa Ruthilla ja Jäppisellä on selkeä työnjako, mikä helpottaa nopeaa toimintaa. Teemanäyttelyt ovat yleensä myös ryhmänäyttelyjä, ja osallistuvien taiteilijoiden teokset lähetetään Jyväskylään ennen kuin varsinainen näyttelyn rakentaminen voi alkaa. Ruth pyrkii siihen, että saa suunnitella näyttelyt ja ripustaa teokset itse, sillä taiteilijoiden henkilökohtaiset näkemykset saattavat olla hänen mielestään parhaan näyttelykokonaisuuden kannalta ristiriitaisia. Suurin osa teoksista on sellaisia, joita Ruth ei ole nähnyt aiemmin. Hän nojaakin ennakkovissa suunnitelmissaan taiteilijan aiemman tuotannon tuntemukseen. Näyttelyn valmistumiseen liittyy paljon käytännön asioita, joita pariskunta hoitaa yhdessä. Kaikkea ei onneksi tarvitse tehdä kaksin, sillä verkostot paikallisten toimijoiden kanssa ovat hyvät, ja apua on aina saatavilla.¹⁰⁸

Ruth näkee ripustuksen laadun ilmenevän eräänlaisena järjestyksenä ja tunnelmana. Teokselle annettu tila on tärkeä. Kaikilla teoksilla on hänen mielestään oma paikkansa, jossa kommunikointi muiden teosten ja tilan kanssa toteutuu. Tällä paikalla teos saa Ruthin mukaan "loistaa parhaimmalla mahdollisella tavalla". Jotkut teokset saavuttavat huippunsa saadessaan tilaa, ja toiset taas loistavat yhdessä muiden kanssa (kuva 4). Kuraattorina Ruthin tulisi mielestään osata lukea teoksia ja ymmärtää se laatu, joka teoksessa on jo olemassa ja joka täytyy kaivaa esiin. Hän uskoo että jokaisella taiteen tekijällä on jotain sanottavaa. Hyvin perinteinenkin maalaus voi saada mielenkiintoisia piirteitä rinnastusten ja kontrastien kautta, joita Ruth käyttää paljon näyttelyä rakentaessaan. Teoksen sanottava täytyy hänen mielestään hyväksyä ja ymmärtää tai jopa keksiä, jos se ei muulla keinoin välity. Hyvästä taiteesta voi tehdä hänen mukaansa huonon näyttelyn, ja toisin päin. Myös konkreettinen tila antaa vihjeitä teosten sijoitteluun. Huoneen

¹⁰⁶ <https://www.facebook.com/events/827884760580968>.

¹⁰⁷ http://akkigalleria.blogspot.fi/2014/07/akkigalleria-28-materialized-out-of_8.html.

¹⁰⁸ Haastattelu, 2014.

käyttötarkoitus, seinäpinta tai lattia voivat olla vaikuttavia ja kommunikoivia tekijöitä¹⁰⁹

Kuva 4. Pauliina Turakka-Purosen *Mörkö* ja Minna Suoniemen *Punahilkka ja susi* kommunikoivat keskenään Äkkigallerian *Tulessa*-näyttelyn ripustuksessa. Kuva: Juho Jäppinen.

Äkkigalleria pystyy järjestämään näyttelyn tarvittaessa varsin nopeasti. Ryhmänäyttelyn kokoaminen onnistuu galleristeilta noin kahdessa viikossa, ja residensinäyttelyn järjestämiseen menee nopeimmillaan vain noin viikko.¹¹⁰ Ulkomailta tuodut ryhmänäyttelyt toteutetaan pitkäjänteisemmin. Ruthin ja Jäppisen luomat kansainväliset verkostot toimivat tärkeänä kanavana ulkomaista taidetta esittelevän näyttelyn toteutuksessa. Heillä on kohdemaassa työskentelevä ja paikallisen taidekentän tunteva yhteyshenkilö, joka kerää ryhmän mielenkiintoisia taiteilijoita Äkkigallerian näyttelyä varten. Galleristit luottavat valitsemansa kontaktihenkilön arvostelukykyyntä aiemman yhteistyön perusteella. Luottamus on tärkeää, sillä valitessaan taiteilijoita yhteyshenkilö samalla kuratoi tulevaa näyttelyä. Ruth ja Jäppinen arvioivat, että tämä ratkaisu on tarjolla olevista vaihtoehdoista toimivin, sillä heillä ei ole mahdollisuutta, tai edes kiinnostusta, lähteä etsimään taiteilijoita itse. Kunkin maan taiteilijoiden kartoittamiseen menisi pitkä aika, etenkin kun etsintöjen kohteena ovat myös marginaalissa työskentelevät taiteilijat.¹¹¹

¹⁰⁹ Haastattelu, 2014.

¹¹⁰ Ibid.

¹¹¹ Suullinen tiedonanto, 2015.

4.3. Äkkigallerian residenssitoiminta

4.3.1 Äkkiresidenssi

Yhteensä kuusi kertaa järjestetyn Äkkiresidenssin¹¹² tarkoitus on tuoda kaksi taiteilijaa työskentelemään yhdessä Jyväskylään. Noin kahden viikon mittaisessa residenssissä on ollut mukana taiteilijapareja, jotka työskentelevät tavallisestikin yhdessä¹¹³, mutta ensisijaisena pyrkimyksenä on ennestään toisilleen tuntemattomien taiteilijoiden saattaminen yhteisen projektin äärelle. Taiteilijat tuottavat poikkeuksellisen lyhyessä ajassa heille annettuun tilaan näyttelyä, joka koostuu residenssijakson aikana tehdystä taiteesta. Vieraiden olosuhteiden sekä tilan ja ajan rajallisuuden vuoksi he altistavat itsensä haasteelle, joka vaatii spontaania reagoitua ja provosoi luovaa riskinottoa.¹¹⁴ Ruthin mukaan Äkkiresidenssi on toimintamuodoista se, jossa toteutuu parhaiten galleristien pyrkimykset riskinoton elävöittämään taiteen tekemiseen¹¹⁵. Ruthille ja Jäppiselle Äkkiresidenssi on hyvin mieluinen konsepti, sillä se tuo kaupunkiin heidän kaipaamaansa toimintaa. Lisäksi Ruth kertoo nauttivansa mahdollisuudesta vetäytyä prosessin keskiöstä sivummalle, mistä käsin hän voi auttaa taiteilijoita heidän pyrkimyksissään.¹¹⁶

Mielenkiintoisen työskentelyhistoriansa perusteella kutsun saaneet taiteilijat kohtaavat residenssissä tasavertaisina osallistujina. Toisinaan heidän taiteilijanäkökulmansa loksahdavat yhteen luonnollisesti, ja taiteiden kohtaamispiintoja löytyy helposti. Toisinaan residenssitaiteilijoilla voi olla voimakkaita ja joustamattomia näkemyksiä, jolloin osapuolet eivät välttämättä pääse työstämään näyttelyyn tulevaa taidetta yhteistyön hengessä. Lisäksi etenkin ulkomaalaisille taiteilijoille vieraat paikalliset olosuhteet vaativat joustavuutta. Ihmisten ja ympäristön kohtaaminen on olennainen osa residenssitaiteilijoiden työskentelyä, ja kohtaamisen syvyys on Ruthin mukaan usein nähtävillä näyttelyn lopputuloksessa.¹¹⁷

¹¹² Äkkigalleriat 5, 11, 13, 15, 18 ja 25.

¹¹³ Camille Girard ja Paul Brunet sekä Maria Teeri ja Janne Nabb.

¹¹⁴ <http://akkigalleria.blogspot.fi>.

¹¹⁵ Haastattelu, 2014.

¹¹⁶ Ibid.

¹¹⁷ Suullinen tiedonanto, 2015.

Kuva 5. Schragin ja Chlomogorovan Äkki-residenssissä luoma tila. Kuva: Juho Jäppinen.

Hyvänä esimerkkinä taiteilijoiden onnistuneesta yhteistyöstä toimii toinen Äkkiresidenssi¹¹⁸, jonka ansiosta Anthony Schrag ja Inga Chlomogorova pääsivät tutustumaan toisiinsa ja toteuttamaan yhteisen näyttelyn Jyväskylässä (kuva 5)¹¹⁹. Vaikka Schragin ja Chlomogorovan taiteelliset tuotannot ovat lähtökohdiltaan erilaisia, he pystyivät löytämään myös yhteisen mielenkiinnon kohteena olevia elementtejä. Näitä olivat esimerkiksi sukupuoli, aggressio, olettamukset ja hyväksyntä. Myös performanssi, interaktiivisuus ja yhteisöllinen toiminta ovat molemmille taiteilijoille tärkeitä käytäntöjä työskentelyssä. Joustavan yhteistyön ansiosta taiteilijat pystyivät tuottamaan viikossa mielenkiintoisen näyttelyn, tai tarkemmin sanottuna kokeellisen tilan, joka

sijaitsi Kauppakadun liikehuoneistossa.¹²⁰ He verhoilivat huoneiston ruskealla voimapaperilla siten, että näyttelykävijä joutui kulkemaan jäniksen koloa muistuttavan reitin läpi päästäkseen vierailijoille tarkoitetulle "leikkikentälle". Möykkyisessä ja edelleen osittain voimapaperilla verhoillussa tilassa oli tarjolla salaatinlehtien ja muiden näyttelyvieraiden seuran lisäksi tanssi- ja performanssiesityksiä. Taiteilijoiden mukaan kokeellisen tilan tarkoituksena oli luoda ympäristö, jossa kävijä hahmottaa kehonsa uudella tavalla suhteessa tilaan.¹²¹ Yhteistyön innoittamina taiteilijat tuottivat myös spontaaneja performansseja kaupunkitilassa¹²².

¹¹⁸ Äkkigalleria 11.

¹¹⁹ Haastattelu, 2014.

¹²⁰ <http://akkigalleria.blogspot.fi/2011/09/akki-residency-inga-cholmogorova.html>.

¹²¹ Ks. video taiteilijoiden keskustelusta residenssityöskentelyä koskien osoitteessa <https://vimeo.com/29148156>.

¹²² Suullinen tiedonanto, 2015.

4.3.2 Katustipendi

Äkkigallerian Katustipendi¹²³ sai alkunsa vuonna 2011 pyrkimyksestä elävöittää Jyväskylän tuolloin melko hiljaista katutaidekulttuuria. Katustipendistä muodostui kevyempi ja helpommin toteutettava jatko-osa Äkkiresidenssille.¹²⁴ Sen tarkoituksena on tukea kaupunkitilassa hetkellisesti esillä olevaa taidetta, joka ei vahingoita ympäristöään. Stipendi myönnetään vuosittain taiteilijalle, joka hyödyntää työskentelyssään kekseliäästi urbaania ympäristöä. Teokset ovat vapaasti esillä ja yleisön tarkasteltavissa, kunnes ne katoavat kaupunkielämän pyörteisiin. Stipendiaattien työskentelyjakso Jyväskylässä rikastaa ja elävöittää julkista tilaa sekä keskustelua sen käytöstä.¹²⁵

Ensimmäinen Katustipendin saaja oli helsinkiläinen katutaiteilija Reclip. Hänen teoksensa käsitti Jyväskylän kaupunkitilaan lisättyjä melko huomaamattomia vaneriukkoja. Hahmot toivat hyvin hienovaraisen lisän kaupunkitilaan, jossa vietettiin samaan aikaan jokavuotista ja huomattavan isoeleistä Neste Oil Rally -tapahtumaa. Ruthin ja Jäppisen mukaan asioiden laittaminen yllättäviin paikkoihin voi parhaimmillaan herättää kaupunkilaiset huomaamaan ympäristönsä uudella tavalla. Tällainen arkiseen ympäristöön havahduttaminen merkitsee heille onnistumista äkkigalleristeina.¹²⁶

Seuraavat kolme Katustipendiä jaettiin samaan aikaan Yläkaupungin Yö -tapahtuman kanssa. Vuoden 2013 katustipendiaatti oli jyvaskyläläinen Jukka Silokunnas¹²⁷, joka tunnetaan parhaiten työskentelystään animaation parissa. Hänellä on myös laaja suomalaisen katutaiteen tuntemus.¹²⁸ Seuraava stipendi meni Jussi Riihelälle, jonka teokset haastavat katsojan pohtimaan kaupunkitilaa¹²⁹. Viimeisin stipendi myönnettiin chicagolaiselle Jim Bachorille. Hänet tunnetaan erityisesti asfaltissa olevia reikiä mosaiikkitoillään paikkaavana taiteilijana. Ensimmäistä kertaa Euroopassa työskennellyt Bachor toteutti kuusi teosta eri puolille Jyväskylää. Teoksista kolme valmistuivat Katustipendin puitteissa ja kolme Jyväskylän

¹²³ Äkkigalleriat 10, 19, 27 ja 33.

¹²⁴ Haastattelu, 2014.

¹²⁵ <http://akkigalleria.blogspot.fi/2011/07/akkigallerian-katustipendi.html>.

¹²⁶ Haastattelu, 2014.

¹²⁷ Ks. kansilehti: kuva Silokunnaksen Katustipendi-teoksesta Seminaarinmäellä.

¹²⁸ <http://akkigalleria.blogspot.fi/2013/05/katustipendi-ii-street-grant-ii.html>.

¹²⁹ <http://akkigalleria.blogspot.fi/2014/05/akkigalleria-27-katustipendi.html>.

kaupungin toimeksiantona. Bachorin stipendiaattityöt käsittelevät tasa-arvoa (kuva 6).¹³⁰

Kuva 6. Bachorin mosaiikkiteos Kauppakadulla. Kuva: Juho Jäppinen.

Ruthin ja Jäppisen mukaan Katustipendi on vielä kehittymässä oleva konsepti. Galleristeina he näkevät katutaiteen etuina sen kyvyn saavuttaa laajoja yleisöjä. Toisaalta se on Jäppisen mukaan taidemuotona vielä marginaalinen ja massoille vieras:¹³¹

"Mutta siihenki tietysti sitte yritetään vaikuttaa, että ihmiset, niin ku ajattelukyky laajenee vähä, et ne pystyy suhtautumaan erilaisiin asioihin vähä avoimemmin, ja ettei tarvi olla välttämättä semmonen iha suljettu, suljettu maailmankuva, katse."¹³²

¹³⁰ <https://www.facebook.com/pages/%C3%84kkigalleria/144130014608?sk=timeline>.

¹³¹ Haastattelu, 2014.

¹³² Ibid.

4.3.3 Kirkkopuisto Photo Annual

Kirkkopuisto Photo Annual¹³³ on Äkkigallerian melko itsenäinen liitännäinen, joka kulkee kuitenkin mukana gallerioiden numeroinnissa. Idea Photo Annualiin lähti Äkkiresidenssissä mukana olleelta Antoine Meyeriltä, kun hän halusi käyttää Jyväskylän Kirkkopuiston ilmoitustauluja valokuvataiteensa esityspaikkana.¹³⁴ Meyerin oivalluksen inspiroimana kehittyi vuotuinen perinne tuoda Jyväskylään valokuvataiteilija¹³⁵ kuvaamaan uusin silmin ympäristöä, jota hän ei ole aiemmin nähnyt. Kunkin taiteilijan residenssityöskentelyn tulokset kootaan Kirkkopuiston kahdeksalle valaistulle vitriinitaululle ulkoilmanäyttelyksi (kuva 7). Kirkkopuisto Photo Annualen kautta Ruth ja Jäppinen ovat esitelleet valokuvataiteilijoita Etelä-Afrikasta, Nepalista ja Espanjasta.¹³⁶ Näyttelyt ovat tähän mennessä keskittyneet tarkastelemaan keskisuomalaista luontoympäristöä kukin omasta näkökulmastaan.

Kuva 7. Espanjalaisen Carolina Cruz Guimareyn valokuvia Kirkkopuisto Photo Annual-näyttelyssä. Kuva: Juho Jäppinen.

¹³³ Äkkigalleriat 16, 22 ja 29.

¹³⁴ Haastattelu, 2014.

¹³⁵ Tai valokuvaa taiteessaan käyttävä taiteilija.

¹³⁶ <http://akkigalleria.blogspot.fi>.

4.4 Eyesore-palkinto

Eyesore-palkinto¹³⁷ on Äkkigallerian ja jyväskyläläisen kaupunkiaktivismista kiinnostuneen tahon yhdessä organisoima palkinto, joka luovutetaan julkisen kaupunkitilan laatua heikentäville hankkeille. Eyesore-palkinnon tarkoituksena on herättää keskustelua kaupunkitilojen mielekkyydestä ja asukkaiden mahdollisuuksista vaikuttaa elinympäristönsä muutoksiin.¹³⁸

Vuoden 2014 palkinto oli laatuaan ensimmäinen, ja se myönnettiin keskustan kävelykadun uusille roska-astioille, jotka toimivat myös kaupallisina mainospaikkoina (kuva 8). Jyväskylän kaupungin toimesta hankitut keräysastiat saivat palkintolautakunnalta kriittistä palautetta:¹³⁹

Kuva 8. Eyesore 2014 -palkinto myönnettiin keskustan uusille roska-astioille. Kuva: Juho Jäppinen.

"Uudet roskienkeräysastiat pyrkivät mainonnan lisääntymiseen jo entuudestaan mainoksilla kyllästetyssä tilassa, ja niiden mittasuhteet ja sijoittelu eivät palvele toimivaa kävelykatu-ympäristöä. Ne rikkovat kävelykadun palkitun yhtenäisen ilmeen, jossa varta vasten kadulle suunnitellut kalusteet ovat olleet keskeisessä roolissa. Samalla korostetaan kaupunkilaisten arvoa kuluttajina ja roskien tuottajina ja ohennetaan yhteisen olohuonemaisen tilan merkitystä."¹⁴⁰

Käytännössä palkinto luovutettiin kiinnittämällä roska-astioiden kaupallisille mainoksille tarkoitettuun tilaan kartongille tulostetut Eyesore 2014 -kyllit, jotka poistettiin¹⁴¹ noin kahden viikon kuluttua palkitsemisesta. Jäppinen kertoo, että vandalismia välttääkseen Eyesore-kyllit kiinnitettiin siten, että ne niiden irrottaminen on helppoa, eikä palkittuun kohteeseen jää pysyviä jälkiä.¹⁴² Äkkigalleristit

¹³⁷ Äkkigalleria 31.

¹³⁸ <http://www.eyesore-palkinto.com>.

¹³⁹ Ibid.

¹⁴⁰ Ibid.

¹⁴¹ Poistaja tuntematon.

¹⁴² Sähköpostikeskustelu, 2015b.

suunnittelevat yhteistyötahonsa kanssa tekevänsä kaupunkitilan laatua heikentävien tekojen palkitsemisesta vuotuisen tapahtuman.¹⁴³

5 ÄKKIGALLERIAN DYNAMIIKKA

5.1 Aika

Aika on Äkkigallerian dynamiikan kannalta oleellinen elementti, ja sen vaikutuksia voi havaita monilla tasoilla. Kuten gallerian nimi vihjaa, on toiminnan nopeus isossa roolissa, ja se koskettaa kaikkia osapuolia. Sopivan hetken, aiheen ja näyttelytilan sattuessa kohdalle Ruth ja Jäppinen reagoivat vauhdikkaasti. Nopeaa reagointia edellytetään myös taiteilijoita. Heitä kannustetaan osallistumaan teemanäyttelyihin tuoreilla teoksilla, ja tyypillisesti ainakin osa teoksista on rakenteilla olevaa näyttelyä varten ripeällä aikataululla tehtyjä. Residenssien lyhytkestoisuus toimii puolestaan välineenä pyrkimyksessä viedä taiteilijoita ajallisten rajojen kautta luovan riskinoton äärelle.¹⁴⁴ Äkkigallerialle ominainen nopea reagointikyky onkin itseorganisoituneen toimijan valttikortti: se mahdollistaa taideinstituutioiden ulottumattomissa olevan joustavuuden ja toiminnan elävyyden.

Ajallisista tasoista tärkeässä osassa on myös hetkellisyys, joka ilmenee Äkkigallerioiden lyhyinä aukioloaikoina. Vaikka yksittäisen näyttelyn lyhytkestoisuus on suurelta osin käytännön syiden sanelemaa¹⁴⁵, toimii se myös välineenä kuvataidenäyttelyn tapahtumaluonteen tavoittelussa. Lyhyt elämänkaari aktivoi ihmisiä spontaaniin osallistumiseen. Se terävöittää kaupunkilaisten huomion eri tavalla kuin vaikkapa kuukausien mittaiset museonäyttelyt.¹⁴⁶ Hetkellisyydestä huolimatta toimintaa voidaan luonnehtia myös pysyväksi, sillä reilun viiden vuoden aikana on järjestetty yhteensä 33 Äkkigalleriaa. Vapaalle ja itseorganisoituneelle toimijalle pysyvyys ei kuitenkaan ole koskaan itsestään selvää. Se on jatkuva selviytymishaaste jo rahoituksen epävarmuudenkin vuoksi¹⁴⁷.

Intensiivisen toimintajakson jälkeen Ruth ja Jäppinen antavat itselleen aikaa levätä ja palautua. Aktiivisen ja passiivisen jakson ero on suuri, kun nopea ja äärimmäi-

¹⁴³ <http://www.eyesore-palkinto.com>.

¹⁴⁴ Äkkigallerian esite, n.d.

¹⁴⁵ Sähköpostikeskustelu, 2015a.

¹⁴⁶ Haastattelu, 2014.

¹⁴⁷ Linus, 2013, 84.

nen voimien kokoaminen vaihtuu gallerian vetäytymiseen ja lepoon. Työn ja levon rytmi on tärkeää jaksamiselle ja mielenkiinnolle, jolle pitää antaa tilaa herätä uudelleen¹⁴⁸. Vaikka suurimman osan ajasta Äkkigalleria on vailla fyysistä olomuotoa, elää se mukana olevien osapuolten puheissa ja ajatuksissa aktiivisena toimijana.

5.2 Paikka

Äkkigallerian olemuksen kannalta toinen tärkeä elementti on paikka. Vaeltava galleriatila korostaa paikan läsnäoloa erityisellä tavalla, sillä liikkuminen näyttelytilasta toiseen kiinnittää huomion luontevasti kulloinkin valituksi tulleeeseen kohteeseen. Samalla kuvataidetaapahtuman fyysinen ympäristö tulee automaattisesti lähelle kokijaa. Tämä paikan korostuminen tulee huomioiduksi muun muassa Ruthin tyyliä rakentaa näyttelyistä tilan kanssa kommunikoivia kokonaisuuksia¹⁴⁹. Nopeatempoisen rytmin vuoksi ympäristön huomioiminen edellyttää kuraattorilta herkkyyttä tavoittaa kunkin näyttelytilan olemus hyvin lyhyessä ajassa. Myös residenssitaiteilijoiden kannalta näyttelytilan merkitys on suuri, sillä se toimii usein ideoiden lähtökohtana¹⁵⁰.

Kuten Hannu Castrén kirjoittaa Taide-lehden artikkelissa, "Äkkigalleria johdattaa kävijänsä paikkoihin, joissa ei välttämättä ole tullut käytyä aikaisemmin." Hän kertoo, miten näyttely voi toisinaan sijaita paikassa, joka ei hahmotu kaupunkilaisellekaan helposti, ja sen löytämiseen tarvitaan karttaa. Galleriaan voi törmätä myös yllättäen ja täysin odottamatta. Castrénin mukaan se on juuri parasta:¹⁵¹

"– löytää galleria sattumalta ja reagoida äkisti. Silloin on tavallaan lähes samassa tilanteessa kuin se "ummikko", joka hämmästelee gallerian ikkunan takana ja päättää astua sisään edes oikein tiedostamatta, että siitä alkaa hänen elämänsä ensimmäinen galleriavierailu."¹⁵²

Castrénin yllättynyt "ummikko" asiakkaana on voitokas esimerkki siitä, miten Äkkigalleria tulee lähelle ihmistä astuessaan ulos instituutioiden rakenteista¹⁵³. Äkkigallerialle ominainen yllättävyys pystytään luomaan juuri spontaanin ilmes-

¹⁴⁸ Haastattelu, 2014.

¹⁴⁹ Ibid.

¹⁵⁰ <http://akkigalleria.blogspot.fi>.

¹⁵¹ Castrén, 2014, 60.

¹⁵² Ibid.

¹⁵³ Vrt. 60-luvulla taiteen esittäminen epätyypillisissä tiloissa.

tymisen kautta. Jäppisen mukaan esimerkiksi museoille tyypillisen liikkumattomuuden ongelmana on ihmisten tottumisesta seuraava mielenkiinnon puute:

*" – – ihmiset tietää, että taidemuseo on siinä, tai Keski-Suomen museo on siinä, et ne on tottunu käveleen siitä ohi sen viistoista vuotta, niin ei en pysähdy siihen nytkään, vaikka siellä olis mitä ikkunassa."*¹⁵⁴

Tiina-Riitta Lappi on tutkinut etnologian väitöskirjassaan jyvaskyläläisten käsityksiä kotikaupungistaan. Lapin mukaan Jyväskylän kaupungin ydinkeskusta mielletään asukkaiden keskuudessa hyvin suppeaksi, lähinnä kävelykadulle rajautuvaksi alueeksi, johon muuta keskustaa suhteutetaan¹⁵⁵. Äkkigalleristitkin ovat huomanneet tämän kaupunkitilan käytön rajallisuuden toimintavuosiensa aikana. Heidän kokemuksiensa mukaan jalankulkijat astuvat galleriaan todennäköisimmin silloin, kun se sijaitsee Kauppakadulla tai sen välittömässä läheisyydessä. Myös Yliopistonkadulla saatetaan vielä pysähtyä ja poiketa katsomaan näyttelyä. Tämän alueen ulkopuolella ohikulkijat eivät useinkaan enää pysähdy, vaikka heitä olisikin liikenteessä. Ruth ja Jäppinen arvelevat ohittamisen johtuvan kaupunkilaisten epäuskosta siihen, että muuallakin kuin Kauppakadulla voisi olla heille jotain tarjolla. Kävijät ovat Äkkigallerian toiminnan mielekkyyden kannalta tärkeitä, ja sen vuoksi galleristit suosivat paikkavalinnoissaan Kauppakadun läheisyyttä.¹⁵⁶

Lappi kirjoittaa kaupungin keskustasta ideologisesti tuotettuna paikkana, jolla on voima määritellä koko kaupungin identiteettiä¹⁵⁷. Keskusta-alueen tärkeydestä huolimatta se ei pelkkänä kaupallisen kuluttamisen paikkana kykene tavoittamaan kaupunkilaisia henkilökohtaisella tasolla:

*"Lähes yksinomaan liike-elämän tarpeita ja intressejä palvelemaan Kävelykatuun ei ehkä kaupunkilaisten näkökulmasta liity sellaisia arvoja, toimintoja, muistoja, maamerkkejä tai muita vastaavia elementtejä, joihin he selkeästi identifioituisivat ja joiden säilyttäminen tai puolustaminen koettaisiin henkilökohtaisella tasolla tärkeäksi. Kävelykadulla ja sen varrella olevissa liikkeissä asioidaan ja vietetään vapaa-aikaa, mutta aluetta ei välttämättä mielletä mitenkään erityisesti omaksi tilaksi tai juuri "minun paikaksi"."*¹⁵⁸

Tällainen tutkimustulos herättää ajankohtaisia kysymyksiä siitä, kenelle kaupunkitila oikeastaan kuuluu, ja ketä sen tulisi palvella. Kysymykset ovat askarruttaneet

¹⁵⁴ Haastattelu, 2014.

¹⁵⁵ Lappi, 2007, 78.

¹⁵⁶ Haastattelu, 2014.

¹⁵⁷ Koskiaho (1992) Lapin mukaan, 2007, 78.

¹⁵⁸ Lappi, 2007, 83.

myös Ruthia ja Jäppistä, jotka Äkkigallerian ja muiden taideprojektien keinoin pyrkivät tekemään Jyväskylästä asukkailleen rikkaamman paikan elää. He näkevät kaupungin leikkikenttänä, jossa tulisi voida viettää aikaa ilman ostopakkoa. Kaupallisilla markkinoilla vahvan aseman saavuttaneet kauppa- ja palvelusyritykset ovat kuitenkin jo pitkään muokanneet Jyväskylän keskustaa yhä persoonattomampaan muotoon. Ruth ja Jäppinen pyrkivät omalla työskentelyllään luomaan kaupalliseen ympäristöön ihmisen kokoisia kohtia: Äkkigallerian avulla he voivat syyttää tyhjän liiketilan hetkeksi eloon kaupallisista arvoista ja motiiveista rajusti poikkeavalla toiminnallaan. Ajatuksia herättävien ja yllättävien näyttelyvierailujen vaikutuksesta kaupunkilaisille saattaa syntyä henkilökohtaisella tasolla tärkeitä kokemuksia ja uusia suhteita paikkoihin. Näinä hetkinä heille tarjoutuu mahdollisuus löytää ainakin väliaikaisesti se "minun paikka", jota kaupungin keskusta ei heille muuten tarjoa.

Detterer kuvailee artikkelissaan 1960- ja 70-lukujen taiteilijavetoisia kollektiiveja paikallisesti ankkuroituneiksi ja maailmanlaajuisesti verkostoituneiksi¹⁵⁹. Samoilla sanoilla voisi luonnehtia Äkkigalleriaa, jonka toiminnassa paikallisuus ja kansainvälisyys kulkevat luonnollisesti rinta rinnan. Parhaimmillaan näyttelyt pystyvätkin esittämään nykytaiteen kautta sen paikallisuuden, joka vallitsee tällä hetkellä jossain kaukana. Ruth ja Jäppinen ottavat kansainvälisyyden tosissaan tarkastellessaan länsimaisesta näkökulmasta vieraita kulttuureja aktiivisesti ja rohkeasti. Äkkigallerian tuottamien näyttelyjen kansainvälinen taso on keskisuomalaisittain ainutlaatuista, sillä kuten Castrén kirjoittaa, Jyväskylässä ei ole vuosiin ollut taidevieraita niin kaukaa kuin Swazimaasta. Hän jatkaa tarkentamalla, että tämä lausunto pätee vain, jos ei huomioida Äkkigallerian taannoista Kirkkopuisto Photo Annual -näyttelyä, joka esitteli Nepalilaista taidetta.¹⁶⁰

5.3 Riskinotto

*"Luovuuden yksi ominaisuus on epävarmuuden sietokyky. Luovutaan tutuista ja turvallisista ratkaisuista. Taide yrittää antaa mahdollisuuksia ja välineitä opetella sietämään tilanteita, joita emme pysty suunnitelmallisesti kontrolloimaan."*¹⁶¹ –Helena Sederholm

Sederholmin teksti kuvaa selkeällä tavalla paitsi taiteen olemusta myös Äkkigallerian toiminnan ydintä, joka kunnioittaa epävarmuuden äärellä tapahtuvaa olemis-

¹⁵⁹ Detterer, 2012, 32.

¹⁶⁰ Castrén, 2014, 60.

¹⁶¹ Sederholm 2000, 34.

ta hyvin kokonaisvaltaisella tavalla. Myös Drabble on onnistunut kuvailemaan Äkkigalleriamaisen riskinoton merkitystä kirjoittaessaan hallinnasta luopumisen tärkeydestä taiteen parissa työskentelevien keskuudessa. Hän näkee liiallisen organisoimisen ongelmallisena, sillä se vie huomion pois ideoiden ja niiden toteutumisen välimaastossa eläviltä arvokkailta ilmiöiltä. Tämän sijasta toimijoiden tulisi Drabblen mukaan laittaa aluilleen impulsseja tilapäisyyden, improvisaation ja viimehetken konteksteissa, ja katsoa mitä nousee esiin. On maltettava tuottaa vähemmän ja luottaa enemmän. Tällaista tuotannon mallia Drabble kutsuu deorganisaatioksi.¹⁶²

Epävarmuus ja tietoinen asioiden hallinnasta pidättäytyminen näkyvät Äkkigallerian toiminnassa monella tavalla. Ruth ja Jäppinen eivät voi kontrolloida sitä, millaisia näyttelyjä residenssijaksoilla syntyy tai millaisia töitä taiteilijat luovuttavat teemanäyttelyyn. Monet tekijät, kuten taiteilijoiden nopea reaktiokyky, teosten saapuminen ajoissa sekä näyttelytila ja rahojen riittäminen näyttelyyn läpiviemiin, ovat usein viime hetkellä varmistuvia asioita. Sekavilta tilanteilta ei ole vältytty, mutta Jäppisen mukaan "riskejä on otettava"¹⁶³, sillä muuten mielenkiinto tekemistä kohtaan loppuu. Riskinotto vie myös eteenpäin.¹⁶⁴

*"– että jos ei oo näyttelytilaa, niin sit me pidetään näyttely jossain ulkona tai jotain, että tapahtuu mitä tapahtuu, niin se sitten yleensä vie jollain tavalla eteenpäin sitä prosessia jos joutuu tekemään jotain ihan uuenlaista erikoista asiaa."*¹⁶⁵

Ruthin mukaan asioiden hallitsemattomuus luo stressiä, joka puolestaan antaa energiaa. Tilanteet eivät välttämättä tunnu hänestä mukavilta, eikä hän ole ajan saatossakaan tottunut epävarmuuden tunteisiin. Tästä huolimatta hallitsemattomuuden läsnäolo tekee hänen mielestään työskentelylle hyvää. Epävarmuuden rinnalla Ruth korostaa luottamuksen merkitystä, sillä usko asioiden järjestymiseen säästää voimavaroja.¹⁶⁶ Drabblen mukaan usko tähän äkkigalleristeille ominaiseen lähestymistapaan edellyttää myös vaikeasti määriteltävien ja arvokkaiden laatujen kunnioittamista. Hallittua organisoimista pakenevien abstraktien ominaisuuksien

¹⁶² Drabble, 2013, 23–24.

¹⁶³ Jäppinen viittaa tällä galleristeja innoittaneeseen MC Taagibörstan kappaleeseen *Riskei on otettava*, 2001.

¹⁶⁴ Haastattelu, 2014.

¹⁶⁵ Ibid.

¹⁶⁶ Ibid.

havaitseminen edellyttää herkkyyttä ja kärsivällisyyttä. Ainoastaan silloin ne tulevat huomioiduiksi ja saavat mahdollisuuden ohjata työskentelyä.¹⁶⁷

5.4 Vapaus

Vapauden merkitys Äkkigallerian toiminnalle on korvaamaton. Se on kaikenkattava perusta, jolle gallerian toiminta rakentuu. Ruthin mukaan vapaus on ennen kaikkea sitä, että kukaan ei kerro heille, mitä heidän pitäisi tehdä. Galleristit saavat itse päättää toimintansa sisällön, suunnan ja aikataulun, eikä raha ohjaa Äkkigallerian sisältöratkaisuja.¹⁶⁸

Yksi vapauden kannalta avainasemassa oleva tekijä on taloudellisen toimeentulon perustuminen apurahoihin¹⁶⁹, joita Ruth ja Jäppinen hakevat Äkkigallerialle aktiivisesti ja menestyksekkäästi. Apurahojen lisäksi Äkkigallerialle on myönnetty palkintoja¹⁷⁰, jotka ovat osoittautuneet merkittäväksi tulonlähteeksi. Rahoituspuolelta ansioista galleristien ei tarvitse pyytää taiteilijoilta vuokraa galleriatilasta. Heidän ei myöskään tarvitse yrittää myydä esillä olevia teoksia tai esittää myytävissä olevaa taidetta. Ulkopuolisten tulojen lisäksi Ruth ja Jäppinen rahoittavat Äkkigallerian toiminnan kuluista itse noin kolmasosan.¹⁷¹

Galleria on muotoutunut väliaikaisuutensa ansioista sellaiseksi, ettei se sido galleristeja pitkäjänteiseen näyttelytilasta huolehtimiseen, kuten jatkuvaan vuokramaksuun ja näyttelytilan valvomiseen. Pariskunta on vapaa liikkumaan ja tekemään pitkiäkin matkoja ilman erikoisjärjestelyjä gallerian suhteen. Heillä ei ole paineita edes näyttelyaikataulujen vuoksi, sillä sellaisia ei tehdä ainakaan kovin pitkälle tulevaisuuteen.¹⁷²

Haastattellessani Ruthia ja Jäppistä tätä tutkimusta varten, he kertoivat keskustelustaan Hannu Castrénin kanssa. Keskustelussa Castrén oli todennut, että jos Äkkigalleria menisi museoon, se kuolisi. Galleristeille tämä toteamus oli pysäyttävä, ja se otettiin vastaan haasteena.¹⁷³ Pian keskustelun jälkeen he järjestivät Äkkigallerian *Materialized out of Finland* -näyttelyn kaupallisessa galleriassa Vancouverissa,

¹⁶⁷ Drabble, 2013, 23–24.

¹⁶⁸ Haastattelu, 2014.

¹⁶⁹ Ks. liite 2.

¹⁷⁰ Ibid.

¹⁷¹ Haastattelu, 2014.

¹⁷² Ibid.

¹⁷³ Ibid.

sillä kuten Jäppinen kirjoittaa: "Pitihän meidän kokeilla, että toimiiko sellainen". Hän kertoo kokeilun olleen onnistunut vierailu kaupallisessa maailmassa.¹⁷⁴ Museossa Äkkigalleria ei kuitenkaan vielä toistaiseksi ole järjestänyt näyttelyä.

Mielestäni Castrénin toteamukseen sisältyvä vastakkainasettelu tarjoaa mahdollisuuden oivaltaa jotain tärkeää ja vaikeasti kuvattavaa Äkkigallerian olemuksesta. Tämä liittyyneen Drabblenkin kuvailemaan perinteisen taideinstituution kriisiytymiseen representatiivisessa tehtävässään. Hänen mukaan tänä päivänä helposti ajatellaan, että instituutioiden tuottama kulttuuri muodostaa tarjonnan, jota yleisö voi kuluttaa tai olla kuluttamatta. Tällainen ajattelu ei huomioi sitä, että kulttuuri ei ole vain jotain, mitä instituutiot tarjoavat yleisölle eli ihmisille, vaan se on luonnostaan ihmisten omaa. Kulttuuri ilmeneekin Drabblen mukaan kansalaisten luovassa kanssakäymisessä toistensa kanssa sekä heidän suhteessaan ympäristöön.¹⁷⁵ Monien muiden piirteidensä lisäksi Äkkigalleria poikkeaa museoinstituutiosta siinä, että se ei pyri representoimaan kulttuuria, vaan se enemmänkin on kulttuuria. Se on sitä, mitä tapahtuu kun asioita ei pyritä hallitsemaan, vaan niille annetaan vapaus omaan itseorganisoitumiseen. Äkkigalleria pakenee ennalta määrättyjä rooleja ja malleja, koska se on vapaa olemaan mitä vain. Kuten Anna Ruth haastattelussa tiivistää:

"Äkkigalleria ei aja meitä, se on me. Me voimme tehdä mitä me halutaan."

6 PÄÄTÄNTÖ

Kuvataiteilija Anna Ruthin sekä valokuvaajana ja graafisena suunnittelijana toimivan Juho Jäppisen vuonna 2009 perustama Äkkigalleria edustaa nykyajan itseorganisoitunutta toimijuutta, jonka arvopohja ja juuret periytyvät 1960- ja 70-lukujen taiteilijavetoisten kollektiivien toiminnasta. Yhteiskunnan läpikäymistä murroksista ja sukupolvien vaihtumisesta johtuen itseorganisoitumisen käytänteet ovat saaneet vuosikymmenten kuluessa uusia muotoja. Toiminnan alkuperäinen arvopohja on kuitenkin pysynyt relevanttina, mikä Äkkigallerian kohdalla ilmenee muun muassa pyrkimyksenä toiminnan autonomiaan, kriittiseen ajatteluun sekä taiteilijan roolin vahvistamiseen yhteiskunnassa. Tämän lisäksi galleristit haluavat aktivoida kaupunkitilaa ja paikallista kuvataiteen kenttää.

¹⁷⁴ Sähköpostikeskustelu, 2015b.

¹⁷⁵ Drabble, 2013, 20.

Äkkigallerian monimuotoista, joustavaa ja kansainvälistä toimintaa voidaan tarkastella viiden Ruthin ja Jäppisen luoman konseptin kautta. Ensimmäisen näistä muodostavat Äkkigallerian teemanäyttelyt. Tämän lisäksi gallerian toimintamuotoihin lukeutuvat Äkkiresidenssi, Katustipendi sekä Kirkkopuisto Photo Annual, jotka edustavat gallerian residenssitoimintaa. Uusin toimintamuodoista on Eyesore-palkinto, joka myönnetään kaupunkitilan laatua heikentäville hankkeille. Nykyajan itseorganisoituneelle toimijalle tyypillisesti Äkkigallerian vahvuus on sen nopeassa kyvyssä reagoida vaihteleviin tilanteisiin. Gallerian riskinottoa syleilevä ja nopeatempoinen tyyli näkyy sen kaikissa toimintamuodoissa, joiden välillä tapahtuva liike on helppoa ja mutkatonta.

Äkkigalleria tavoittelee toiminnassaan tuoreutta, jota perinteiset taideinstituutiot eivät pysty tuottamaan. Toiminta on muodostunut vahvassa suhteessa Jyväskylään, ja samalla se on kansainvälisesti verkostoitunutta. Se on yhdistelmä väliaikaisuutta ja jatkuvuutta, liikkuvuutta ja pysyvyyttä sekä paikallisuutta ja kansainvälisyyttä.

Äkkigalleria on mielestäni tutkimuskohteena tärkeä, sillä sen merkitys etenkin paikallisen kuvataidekentän elävöittäjänä ja rikastuttajana on suuri. Galleria esittelee kuvataidetta, jota ei ole esitelty aiemmin Keski-Suomen alueella. Nomadina taidegalleriana se houkuttelee näyttelyvieraat uudenaikaiseen kaupunkitilan ja -kulttuurin tarkasteluun. Äkkigalleria on tutkijalle rikas ja elävä kohde, jonka sisäinen dynamiikka tarjoaa mielenkiintoisia näkökulmia kuvataiteen esittämisen prosesseihin. Tämän tutkielman painottuessa gallerian taustojen ja toimintamuotojen kartoittamiseen näkisin mielekkäänä jatkotutkimuksen, joka keskittyisi tarkemmin toiminnan sisällön teoreettiseen pohdintaan.

LÄHTEET

Aineisto / Painamattomat lähteet

Anna Ruthin ja Juho Jäppisen haastattelu. 11.3.2014 haastateltavien kotona. Haastattelu löytyy Jyväskylän taidemuseon arkistosta äänitiedostona ja litteraationa.

Sähköpostikeskustelu 2015a. Jäppinen, Juho. Aineisto tutkijan hallussa.

Sähköpostikeskustelu 2015b. Jäppinen, Juho. Aineisto tutkijan hallussa.

Suullinen tiedonanto. Ruth, Anna & Jäppinen, Juho. Jyväskylä, 2.5.2015.

Äkkigallerian esite. Päiväystä ja kirjoittajaa ei mainittu.

Äkkigallerian kotisivustot:

<http://akkigalleria.blogspot.fi>.

<http://www.akkigalleria.fi>.

<https://www.facebook.com/pages/Äkkigalleria/144130014608>.

<http://www.eyesore-palkinto.com>.

Painetut lähteet

Borgen, Maibritt (2013) "The Inner and Outer Form of Self-Organisation". Teoksessa Stine Herbert & Anne Szefer Karlsen (toim.), *Self-Organised*, s. 37–49. Lontoo: Open Editions.

Castrén, Hannu (2014) "Äkisti nyt! Näyttely alkaa mutta loppuu pian." *Taide* 1/2014, 60–61.

Detterer, Gabriele (2012) "The Spirit and Culture of Artist-Run Spaces". Teoksessa Gabriele Detterer & Maurizio Nannucci (toim.), *Artist-Run Spaces*, s. 10–49. Zürich: JRP Ringier.

Drabble, Barnaby (2013) "On De-Organisation". Teoksessa Stine Herbert & Anne Szefer Karlsen (toim.), *Self-Organised*, s. 17–26. Lontoo: Open Editions.

Herbert, Stine (2013) "Foreword". Teoksessa Stine Herbert & Anne Szefer Karlsen (toim.), *Self-Organised*, s. 10-16. Lontoo: Open Editions.

Hirsjärvi, Sirkka & Hurme Helena (2008) *Tutkimushaastattelu: teemahaastattelun teoria ja käytäntö*. Helsinki: Gaudeamus Helsinki University Press.

Honour, Hugh & Fleming, John (1997) *Maailman taiteen historia*. Suom. Marja Itkonen-Kaila, Jüri Kokkonen, Raija Mattila, Tutta Palin & Seppo Sauri (*A World History of Art*, 1982). Helsinki: Otava. Uudistetun laitoksen toinen painos.

House Games. A Contemporary Art Exhibition in a Home Apartment.
<http://housegamestriennial.weebly.com> (Viitattu 14.4.2015)

Jauhiainen, Jussi S. (2002) "Kaupunkiliikkeet ja kamppailu osallisuudesta kaupunkitilaan". Teoksessa Pia Bäcklund, Jouni Häkli & Harry Schulman (toim.), *Osalliset ja osajat. Kansalaiset kaupungin suunnittelussa*, 125–140. Helsinki: Gaudeamus.

Jussi Jäppinen Ky. <http://jjky.weebly.com/> (Viitattu 14.4.2015.)

Jyväskylän taiteilijaseura. Galleria Becker. Näyttelyjen haku.
http://www.jkltaitelijaseura.net/galleria_haku.htm (Viitattu 4.5.2015.)

Jäppinen, Arja. CV. <http://www.arjajappinen.com/cv.htm> (Viitattu 14.4.2015.)

Karlsen, Szefer (2013) "Foreword". Teoksessa Stine Herbert & Anne Szefer Karlsen (toim.), *Self-Organised*, s. 10-16. Lontoo: Open Editions.

Lappi, Tiina-Riitta (2007) *Neuvottelu tilan tulkinnoista : etnologinen tutkimus sosiaalisen ja materiaalisen ympäristön vuorovaikutuksesta jyvaskyläläisissä kaupunkipuhunnoissa*. Jyväskylä studies in humanities 80. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto. Väitöskirja, etnologian oppiaine.

Linus, Elmes (2013) "What happened, happened". Teoksessa Stine Herbert & Anne Szefer Karlsen (toim.), *Self-Organised*, s. 82–91. Lontoo: Open Editions.

Ruth, Anna. CV. <http://www.annaruth.net/cv.html> (Viitattu 14.4.2015.)

Sant, Toni & Wilson, Martha (2012) "Archiving the Future: A Brief History of Franklin Furnace". Teoksessa Gabriele Detterer & Maurizio Nannucci (toim.), *Artist-Run Spaces*, s. 132–153. Zürich: JRP Ringier.

Sederholm, Helena (2000) *Tämäkö taidetta?* Porvoo: WSOY.

Kuvien lähdetiedot:

Kuva 1. Lähde: <http://www.akkigalleria.fi/aumlkkigalleria-1.html>.

Kuva 2. Lähde: <http://www.akkigalleria.fi/aumlkkigalleria-6.html>.

Kuva 3. Lähde: <http://akkigalleria.blogspot.fi/search?updated-min=2011-01-01T00:00:00-08:00&updated-max=2012-01-01T00:00:00-08:00&max-results=22>

Kuva 4. Lähde: <http://akkigalleria.blogspot.fi/search?updated-min=2011-01-01T00:00:00-08:00&updated-max=2012-01-01T00:00:00-08:00&max-results=22>

Kuva 5. Lähde: <http://www.akkigalleria.fi/aumlkkigalleria-11.html>.

Kuva 6. Lähde: <http://akkigalleria.blogspot.fi/2015/05/images-from-2015-katustipendi-jim-bachor.html>.

Kuva 7. Lähde: <http://www.akkigalleria.fi/aumlkkigalleria-29.html>.

Kuva 8. Lähde: <http://www.akkigalleria.fi/aumlkkigalleria-31.html>.

Kannen kuva: Katustipendi 2013, Jukka Silokunnas. Kuva: Juho Jäppinen. Lähde: <http://www.akkigalleria.fi/aumlkkigalleria-19.html>.

LIITE 1: KAIKKI ÄKKIGALLERIAT

Äkkigallerian teemanäyttelyt

2009

Äkkigalleria 1, *Sana; Word*

25.9.–27.9.2009, Polttolinja 21, Kuokkala.

Taiteilijat

Jyväskylä: Hannu Castrén, Jaakko Jäppinen ja Tiina Osara. Espanja: Fernando García.

Äkkigalleria 2, *Ihmiseläin – missä ihminen ja luonto kohtaavat; Human-animal – where humans and nature collide*

16.12.–20.12.2009, Keskustie 21, Jyväskylä.

Taiteilijat

Jyväskylä: Jussi Heikkilä, Aino Kajaniemi ja Pekka Suomäki. Muita suomalaisia: Terhi Heino, Helena Junttila, John Phillip Mäkinen ja Tiitus Petäjaniemi. Kanada: Joshua Van Dyke.

Musiikkiesitykset: Henri Lindström ja Alex Zubkerman sekä Tiitus Petäjaniemi ystävineen.

2010

Äkkigalleria 3, *Terveisiä olympialaisista; Greetings from Olympics*

27.3.–31.3.2010, Tapionkatu 2, Jyväskylä.

Taiteilijat

Vancouver: Jesse Corcoran, Robert Gardiner, Rina Liddle, Heidi Nagtegaal, Christian Nicolay, Nola Semszynczyn, Danna Vajda ja Vancouver [De]tour 2010 -ryhmä.

Musiikkiesitys: Unzyme.

Äkkigalleria 4, *Ydinvoima*

20.5.–23.5.2010, Kauppakatu 3, Jyväskylä-

Taiteilijat

Suomi: Tuomo Blomqvist, Erika Erre, Juho Jäppinen, the JKL-Collective, Jaana Kautto, Hannu Korpinen, Kimmo Kumela, Down Leikkonen ja Matti Reivi.

Musiikkiesitys: Auri Niskanen.

Äkkigalleria 6, *I'm Hungry for Art*

24.11.–28.11.2010, Kilpisenkatu 7, Jyväskylä

Taiteilijat

Suomi: Jani Leinonen, Heidi Romo, Nastja Rönkkö (asuu Lontoossa), Riiko Sakkinen (asuu Espanjassa), Jasu Salmi, Eeva-Liisa Sorainen ja Pekka Suomäki. Ranska: Christelle Mas (asuu Oulussa).

Runoperformanssi: Christelle Mas.

Boys-performanssi: Nastja Rönkkö, toteutus Äkkigalleria.

Tanssiesitys: Malwiina ja Elsa Heikkilä.

Äkkigalleria 7, Äkkijoulu

21.12.–22.12.2010, Galleria Hoppa, Kauppakatu 6, Jyväskylä.

Taiteilija

Harald Karsten (Suomi, Jyväskylä).

2011Äkkigalleria 8, Maisema nyt

27.1.–30.1.2011, Yliopistonkatu 26 C, Jyväskylä.

Taiteilijat

Keski-Suomi: Anita Hannunen, Jonna Jantunen, Kapa, Carita Savolainen, Rune Snellman ja Tuukka Toijanniemi.

Musiikkiesitys: Katja Nyuppieva.

Äkkigalleria 9, Suomalaista uuskansallisromantiikkaa

19.5.–22.5.2011, Kauppakatu 13, Jyväskylä.

Taiteilijat

Suomi: Elina Försti, Mikko Ijäs, Friidu Kahjo, Risto Kajo, Kaarina Kuusisto-Lukkari, Willie Lahti, Sami Lukkarinen, Jyrki Markkanen ja Matti Waskilampi.

Äkkigalleria 12, Tulessa; I'm on Fire

24.11.–27.11.2011, Gummeruksenkatu 5, Jyväskylä.

Taiteilijat

Suomi: Pirjetta Brander, Annika Dahlsten, Eeva-Mari Haikala, Arja Jäppinen, Minna Suoniemi, Pauliina Turakka-Purhonen ja Ulla Virta.

Anarkismi on nainen -runoperformanssi: Tero Hannula.**2012**Äkkigalleria 14, Minä mies

16.3.–18.3.2012, Asemakatu 4, Jyväskylä.

Taiteilijat

Suomi: Tuomas Hallivuo, Anssi Hanhela, Antti Laitinen, Teemu Mäki, Harri Pälvi-ranta, Marko Suomi ja Kalle Turakka Purhonen.

Vernissage Bodybuilder -performanssi: Kalle Turakka Purhonen.Äkkigalleria 17, Maassa taivaassa

1.11–4.11.2012. Sammonkatu 7, Jyväskylä.

Taiteilijat

Kanada: Phyllis Schwartz ja Jude Griebel. Ranska: Adrien Millet (Ranska/Kanada) ja Gregory Gléyot (Ranska/Tanska). Tanska: Verena Kyselka. Taiwan: Chen Chieh-Jen ja Hsu Che-Yu. Japani: Taishi Nishi. Argentiina/Suomi: Caro Trigo. Itävalta: Herwing Kerschner. *The Dying Eyes* -projekti: Yeh Chia-Ming (Taiwan).**2013**Äkkigalleria 20, SBK – My Racing Car is a Shell

1.8.–4.8.2013, Väinönkatu 36, Jyväskylä.

Taiteilijat

Kansainvälisiä taiteilijoita: Hélène Baril, Laura Donkers, Alberto Martinez Centere-ra, Robert Prior Pitt, Matthew Scott Gualco ja Lore Smolders.

Äkkigalleria 21, *Young Nepali Photographers*

29.8.–1.9.2013, Väinönkatu 28, Jyväskylä.

Taiteilijat

Nepali: Shikhar Bhattarai, Marina Menuka Lama, NayanTara Gurung Kakshapati, Prakash K.C., Kishor K Sharma, Nirman Shrestha ja Prasiit Sthapit sekä Nepal Picture Library.

Äkkigalleria 23, *Climate (ex)Change*

30.11–5.12.2013; Kauppakatu 35, Jyväskylä

Taiteilijat

Swazimaa: Sunshine Nxumalo, Khulekani Msweli, Fela Dlamini, Celimpilo Dlamini, Bhekani Dlamini, Dane Armstrong ja Aleta Armstrong.

2014Äkkigalleria 24, *Moths Day and Night*

23.1.–25.1.2014, Kauppakatu 25, Jyväskylä.

Taiteilijat

Iso-Britannia: Emily Tracy ja Elizabeth Hobbs yhteistyössä hyönteistutkija Jussi Päivisen (Suomi) kanssa.

Äkkigalleria 26, *La autonomía es la vida, la sumisión es la muerte*

28.4.–1.5.2014, Yliopistonkatu 4B, Jyväskylä.

Taiteilijat

Pohjois-Amerikka: Poliittista grafiikkaa tekevät kollektiivit *Justseeds* ja *La Convergencia Gráfica MALLA*.Äkkigalleria 28, *Materialized out of Finland*

24.7.–26.7.2014, Initial-galleria, 2339 Granville Street, Vancouver, Canada.

Taiteilijat

Suomi: Maija Holma, Leena Kangaskoski, Antti Laitinen, Emma Lappalainen, Janne Nabb & Maria Teeri, Jukka Silokunnas ja Lasse Ursin.

Äkkigalleria 30, *Inner Nature – Mysticism in a Concious Body*

20.12.2014; Kauppakatu 6, Jyväskylä.

Taiteilijat

Irene Cruz, Ria Green, Beatriz Ros, Cristina Omeñaca, Javier Artero, Manuel López García, Argenis Ibañez, Opn Studio, Matti Aikio, R. Sanchez Y A. Spentsas, Ada Kobusiewicz, Ruben Fuentes, Lucía Loren, Judith López Borobio, Kun Xiu, José Juan Martínez, María Ortega ja Paola Correa.

Näyttelyssä mukana myös egyptiläisen Mahmoud Khattabin valokuvia

2015Äkkigalleria 32, *Kevät Egyptistä; Egyptian Spring*

23.4.–26.4.2015; Asemakatu 11A, Jyväskylä

Taiteilijat

Egypti (Kairo): Yasmine El Melegy, Mai Al Shazly, Nouran El Sherif & Mohamed Taymour, Soha El Sirgany, Mohamed Ezz, Rania Fouad, Faten Hegab, Sabry Khaled, Hagar Masoud, Nadia Mounier ja Marouan Omara.

Lyhytelokuva *Crop*: Marouan Omara. Teehetki taiteilijoiden kanssa.

Äkki-residenssi

2010

Äkkigalleria 5, Äkkiresidenssi 1; *Nomadic Recoils*

2.9.–5.9.2010, Cygnaeuksenkatu 9, Jyväskylä.

Taiteilijat

Christian Nicolay (Kanada) ja Roy Hopiavuori (Suomi)

Musiikkiesitys avajaisissa: *The Future Roots* (Jyväskylä).

2011

Äkkigalleria 11, Äkkiresidenssi 2

15.9–18.9.2011, Kauppakatu 4, Jyväskylä.

Taiteilijat

Anthony Schrag (Zimbabwe/Skotlanti) ja Inga Chlomogorova (Liettua/Hollanti).

Oheisohjelmana Inga Chlomogorovan ohjaama performanssi. Esiintyjinä Lotta Roukala ja Noora Pasanen.

Äkkigalleria osallistui näyttelyllä Kulttuurisuunnistus-tapahtumaan.

2012

Äkkigalleria 13, Äkkiresidenssi 3

28.1.–29.1.2012, Kauppakatu 5, 6, 14 ja Kirkkopuisto, Jyväskylä.

Taiteilija

Antoine Meyer (Belgia/Ranska).

Äkkigalleria 15, Äkkiresidenssi 4

18.5.–20.5.2012, Kauppakatu 5, Jyväskylä.

Taiteilijat

Ranska: Camille Girard ja Paul Brunet.

2013

Äkkigalleria 18, Äkkiresidenssi 5

13.4.–14.4.2013, Yliopistonkatu 21, Jyväskylä.

Taiteilijat

Suomi: Janne Nabb ja Maria Teeri.

2014

Äkkigalleria 25, Äkkiresidenssi

22.4.–26.4.2014, Yliopistonkatu 4B, Jyväskylä.

Taiteilijat

Mazatl (Meksiko) ja Mikko Keski-Vähälä (Suomi).

Äkkigallerian katustipendi

2011

Äkkigalleria 10, Katustipendi I

Re-Clip (Helsinki)

30.7.2011–niin kauan kuin teokset säilyvät.

2012

Katustipendiä ei jaettu.

2013

Äkkigalleria 19, Katustipendi II

Jukka Silokunnas (Jyväskylä)

18.5.2013–niin kauan kuin teos säilyy; Seminaarinmäki.

2014

Äkkigalleria 27, Katustipendi III

Jussi Riihelä

17.5.2014–niin kauan kuin teos säilyy; Seminaarinmäki.

2015

Äkkigalleria 33, Katustipendi IV

Jim Bachor (USA, Chicago)

16.5.2015–niin kauan kuin teokset säilyvät.

Photo Annual

2012

Äkkigalleria 16

21.9.–30.9.2012, Kirkkopuisto, Jyväskylä.

Taiteilija

Patricia Driscoll (Etelä-Afrikka)

2013

Äkkigalleria 22

27.9.–2.10.2013, Kirkkopuisto, Jyväskylä.

Taiteilija

Prasiit Sthapit (Kathmandu, Nepali)

2014

Äkkigalleria 29

24.9. –3.10.2014, Kirkkopuisto, Jyväskylä.

Taiteilija

Carolina Cruz Guimarey (Espanja)

Eyesore-palkinto

Äkkigalleria 31

Vuoden 2014 palkinto myönnettiin keskustan kävelykadun uusille mainosroskareille.

LIITE 2: ÄKKIGALLERIAN RAHOITUS JA PALKINNOT

2015

TAIKEn Keski-Suomen aluetoimipiste, 1000 euroa.

Jyväskylän kaupunki, 600 euroa.

Keskipohjola-komitean kulttuuripalkinto, 30000 kruunua (3216,40 euroa
29.5.2015 Euroopan keskuspankin ilmoittamalla kurssilla laskettuna)

2014

Suomen Kulttuurirahaston K-S rahaston Kulttuuripalkinto, 10 000 euroa.

Koneen Säätiö, 9000 euroa.

2013

Keski-Suomen Taidetoimikunta, Ruthin työskentelyapuraha.

2012

Jyväskylän Kaupunki, 2000 euroa.

Keski-Suomen taidetoimikunta, 1600 euroa.

2011

Keski-Suomen taidepalkinto, 6500 euroa.

Jyväskylän Kaupunki, 2000 euroa.

2010

Keski-Suomen taidetoimikunta, 2000 euroa.

Suomen kulttuurirahaston Keski-Suomen rahasto, 5000 euroa